

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

Članak 47.

Županijski zavod dostavlja najmanje jedanput godišnje izvješće o radu i financijskom poslovanju županijskom ministarstvu mjerodavnom za rad.

VIII - NADZOR**Članak 48.**

Upravni i drugi nadzor nad zakonitošću rada Županijskog zavoda i ispostava za upošljavanje i privatnih agencija, u pogledu primjene ovog Zakona obavlja županijsko ministarstvo mjerodavno za rad.

Članak 49.

Inspekcijski nadzor nad izvršenjem ovog Zakona i propisa u oblasti rada i upošljavanja obavlja mjerodavna inspekcija za rada i upošljavanje.

IX-KAZNENE ODREDBE**Članak 50.**

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 10.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja postupi suprotno članku 2. ovog Zakona.

Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 500,00 KM do 2.000,00 KM.

Svaka osoba koja smatra da je protiv nje provedena diskriminacija, iz članka 2. ovog Zakona, može tražiti naknadu štete putem mjerodavnog suda.

Članak 51.

Novčanom kaznom od 1.000,00 KM do 4.000,00 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba koja obavlja poslove posredovanja pri upošljavanju suprotno članku 23. ovog Zakona Za prekršaj iz stavka 1. ovog članka kaznit će se odgovorna osoba kod pravne osobe novčanom kaznom od 250,00 KM do 1.000,00 KM.

X - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 52.**

Zavod za upošljavanje Hercegbosanske županije nastavit će s radom sukladno ovom Zakonu.

Županijski zavod je dužan u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Zakona uskladiti rad i akte s odredbama ovog Zakona.

Članak 53.

Osobe koje su primale novčanu naknadu sukladno Zakonu o posredovanju pri upošljavanju i

socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 11/99) nastavit će primati novčanu naknadu sukladno ovome Zakonu, ako na to imaju pravo.

Članak 54.

Danom stupanja na snagu ovog Zakona na području Županije prestaje primjena Zakona o posredovanju pri upošljavanju i socijalnoj sigurnosti neuposlenih osoba ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj 11/99) te drugih propisa i odluka iz oblasti upošljavanja koje su se primjenjivale do dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 55.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Narodnim novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
SKUPŠTINA

Broj: 01-02-79.2/12

Tomislavgrad, 21. 12. 2012. godine

Predsjednik Skupštine
Stipo Pelivan v.r.

Temeljem članka 26. e) Ustava Hercegbosanske županije ("Narodne novine Hercegbosanske županije" broj: 3/96, 9/00, 9/04, 10/05) i članka 98. Poslovnika Skupštine Hercegbosanske županije ("Narodne novine Hercegbosanske županije", broj: 8/03, 14/03, 1/04, 6/05, 11/06., i 5/08), Skupština Hercegbosanske županije na sjednici održanoj dana 21. 12. 2012. godine donosi

ZAKON
o zaštiti na radu

I. OPĆE ODREDBE**Članak 1.**

(1) Svrha ovoga Zakona je uvođenje mjera za poticanje unapređivanja sigurnosti i zdravlja radnika na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti, drugih bolesti u svezi s radom te zaštita radnog okoliša.

(2) Posebno osjetljive kategorije radnika moraju biti zaštićene od onih opasnosti koje na njih štetno utječu.

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

(3) Osobita zaštita propisuje se radi očuvanja nesmetanoga duševnog i tjelesnog razvitka mladeži, zaštite žena od rizika koji bi mogli ugroziti ostvarivanje materinstva, zaštite osoba s invaliditetom i profesionalno oboljelih osoba od daljnjeg oštećenja zdravlja i umanjenja njihove radne sposobnosti te radi očuvanja radne sposobnosti starijih radnika u granicama primjerenim njihovoj životnoj dobi.

Članak 2.

(1) Ovaj Zakon utvrđuje subjekte, njihova prava, obveze i odgovornosti glede provedbe zaštite na radu, kao i sustav pravila zaštite na radu čijom se primjenom postiže u najvećoj mogućoj mjeri svrha ovoga Zakona utvrđena u članku 1. ovoga Zakona.

(2) Prava, obveze i odgovornosti u svezi zaštite na radu uređuju se na izravan i neizravan način i propisima radnog zakonodavstva, mirovinskog osiguranja, zdravstvenog osiguranja i zdravstvene zaštite, tehničkim i drugim propisima kojima se štite sigurnost i zdravlje osoba na radu i drugih osoba te kolektivnim ugovorima.

Članak 3.

(1) Vlada Hercegbosanske županije sustavno prati stanje u zaštiti na radu te uz savjetovanje s predstavnicima poslodavaca i radnika, u okvirima svoje nadležnosti, utvrđuje, predlaže, provodi i povremeno preispituje politiku i potiče rad na usklađivanju zakonodavstva, u svrhu unapređivanja mjera zaštite na radu.

(2) U tu svrhu Vlada Hercegbosanske županije osniva Županijsko vijeće za zaštitu na radu, koje čine predstavnici Županije, poslodavaca, radnika i istaknutih stručnjaka zaštite na radu.

(3) Radi promicanja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, pravnim i fizičkim osobama mogu se dodijeliti priznanja i nagrade.

(4) Ministar nadležan za poslove rada će pravilnikom urediti vrste priznanja i nagrada iz stavka 3. ovoga članka te postupak, način i uvjete za njihovu dodjelu.

Članak 4.

(1) U smislu ovoga Zakona poslodavac je svaka fizička ili pravna osoba koja zapošljava jednog ili više radnika i koji je u skladu s općim propisima radnog zakonodavstva odgovoran za osiguranje uvjeta za rad radnika na siguran način, uključujući tijela državne uprave, regionalne i lokalne uprave i samouprave i javne ustanove.

(2) Odredbe ovoga Zakona odnose se i na osobe koje obavljaju djelatnost osobnim radom i na pravne osobe kada koriste rad drugih osoba.

Članak 5.

(1) U smislu ovoga Zakona, osobe koje obavljaju posao za poslodavca su:

- radnici,
- volonteri, učenici i studenti koji kod poslodavca rad obavljaju na temelju posebnog propisa,
- osobe koje poslove obavljaju za vrijeme izdržavanja kazne zatvora ili odgojne mjere,
- osobe koje poslove obavljaju osobnim radom.

(2) Drugim osobama u smislu ovoga Zakona smatraju se osobe koje se po bilo kojem osnovu rada nalaze u prostorijama i prostorima poslodavca (npr. poslovni suradnici, djelatnici tijela državne uprave, korisnici usluga i druge osobe).

(3) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na pripadnike oružanih snaga i redarstvene službe uključene u održavanje javnog reda i sigurnosti.

(4) Odredbe ovoga Zakona ne odnose se na kućnu poslugu.

Članak 6.

U smislu ovoga Zakona pojmovima mjesto rada i radni okoliš obuhvaćaju se sva mjesta i prostori pod neposrednim ili posrednim nadzorom poslodavca na kojima se radnici moraju nalaziti ili do kojih moraju dolaziti u tijeku rada.

Članak 7.

(1) U smislu ovoga Zakona, preventiva obuhvaća planirane ili poduzete mjere u svim radnim procesima kod poslodavca, s ciljem sprječavanja ili smanjenja rizika na radu.

(2) Radi osiguranja zdravstvenog nadzora primjerenog rizicima za zdravlje i sigurnost na radu kojima su izloženi radnici, radniku se jednom u tri godine, na njegov zahtjev mora osigurati zdravstveni pregled u skladu s posebnim propisom.

(3) Odredbe stavka 2. ovoga članka ne primjenjuju se na radnike kojima je obveza redovitoga zdravstvenog pregleda utvrđena posebnim propisom.

(4) Zaštita na radu kao organizirano djelovanje obuhvaća sustav pravila koja se primjenjuju po ovom Zakonu i drugim propisima, a to su:

- pravila pri projektiranju i izradi sredstava rada,

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

- pravila pri održavanju i ispitivanju sredstava rada,
- pravila koja se odnose na sredstva rada i radnike te prilagodbu procesa rada njihovom spolu, dobi te duševnim i tjelesnim sposobnostima,
- osposobljavanje i obavješćivanje radnika i poslodavaca sa svrhom postizanja odgovarajućeg stupnja zaštite na radu i zdravstvene zaštite,
- suradnju na svim razinama od poslodavca i radnika, preko njihovih predstavnika i udruuga, do razine županijskih ustanova i tijela,
- zaštita radnika, njihovih predstavnika i stručnjaka za zaštitu na radu od dovođenja u nepovoljniji položaj i od drugih mjera zbog akcija poduzetih na području zaštite na radu.

(5) Djelatnost zaštite na radu je od javnog interesa.

Članak 8.

(1) Zaštita na radu je sastavni dio organizacije rada i izvođenja radnog procesa, a ostvaruje se obavljanjem poslova zaštite na radu i primjenom propisanih, ugovorenih, kao i priznatih pravila zaštite na radu te naređenih mjera i uputa poslodavca.

(2) Preventivne mjere te radni i proizvodni postupci koje poslodavac primjenjuje na temelju procjene ili u slučaju potrebe moraju:

- osigurati najveći mogući stupanj zaštite sigurnosti i zdravlja radnika,
- biti uključene u sve radne procese poslodavca i na svim stupnjevima organizacije rada i upravljanja.

(3) Poslodavac je u organizaciji radnog procesa i povjeravanju poslova radniku dužan voditi računa o svim sposobnostima radnika koje mogu utjecati na zaštitu njegova zdravlja i sigurnost na radu.

Članak 9.

(1) Pri obavljanju poslova prvenstveno se primjenjuju pravila zaštite na radu kojima se uklanjanje ili smanjuje opasnost na sredstvima rada (osnovna pravila zaštite na radu).

(2) Osnovna pravila zaštite na radu sadrže zahtjeve kojima mora udovoljavati sredstvo rada kada je u uporabi, a naročito glede: opskrbljenosti sredstava rada zaštitnim napravama, osiguranja od udara električne struje, sprečavanja nastanka po-

žara i eksplozije, osiguranja stabilnosti objekata u odnosu na statička i dinamička opterećenja, osiguranja potrebne radne površine i radnog prostora, osiguranja potrebnih puteva za prolaz, prijevoz i za evakuaciju radnika, osiguranja čistoće, potrebne temperature i vlažnosti zraka, ograničenja brzine kretanja zraka, osiguranja potrebne rasvjete mjesta rada i radnog okoliša, ograničenja buke i vibracije u radnom okolišu, osiguranja od štetnih atmosferskih i klimatskih utjecaja, osiguranja od djelovanja po zdravlje štetnih tvari i zaštita od elektromagnetskih i drugih zračenja te osiguranja prostorija i uređaja za osobnu higijenu.

(3) Sredstvima rada, prema ovom Zakonu, smatraju se:

- građevine namijenjene za rad s pripadajućim prostorijama, instalacijama i uređajima, prostorijama i površinama za kretanje radnika te pomoćnim prostorijama i njihovim instalacijama i uređajima (sanitarne prostorije, garderobe, prostorije za uzimanje obroka hrane, pušenje i povremeno zagrijavanje radnika),
- prijevozna sredstva željezničkoga, cestovnoga, pomorskoga, riječnoga, jezerskoga i zračnog prometa,
- strojevi i uređaji (osim strojeva i uređaja u užem smislu spadaju postrojenja, sredstva za prijenos i prijevoz tereta i alati),
- skele i površine s kojih se obavlja rad i po kojima se kreću radnici izvan objekata navedenih u točki 1. ovoga stavka, te druga sredstva rada koja se koriste prilikom obavljanja poslova.

Članak 10.

(1) Ako se opasnosti za sigurnost i zdravlje radnika ne mogu ukloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu, primjenjuju se pravila zaštite na radu koja se odnose na radnike i na način obavljanja radnog postupka (posebna pravila zaštite na radu).

(2) Posebna pravila zaštite na radu sadrže uvjete glede dobi života, spola, stručne spreme i osposobljenosti, zdravstvenog stanja, duševnih i tjelesnih sposobnosti, koje moraju ispunjavati radnici pri obavljanju poslova s posebnim uvjetima rada.

(3) Posebna pravila zaštite na radu sadrže i:

- obvezu i načine korištenja odgovarajućih osobnih zaštitnih sredstava i zaštitnih naprava,

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

- posebne postupke pri uporabi opasnih radnih tvari,
- obvezu postavljanja znakova upozorenja od određenih opasnosti i štetnosti,
- obvezu osiguranja napitaka pri obavljanju određenih poslova,
- način na koji se moraju izvoditi određeni poslovi ili radni postupci, a posebno glede trajanja posla, jednoličnog rada i rada po učinku,
- postupak s unesrećenim ili oboljelim radnikom do upućivanja na liječenje nadležnoj zdravstvenoj ustanovi.

Članak 11.

(1) Priznata pravila zaštite na radu su pravila iz stranih propisa ili u praksi provjereni načini pomoću kojih se opasnosti na radu otklanjaju ili smanjuju, ili kojima se sprečava nastanak ozljeda na radu, profesionalnih ili drugih bolesti te ostalih štetnih posljedica za radnike, a primjenjuju se ukoliko ne postoje propisana pravila zaštite na radu.

(2) Ukoliko se primjenjuju pravila zaštite na radu utvrđena stranim propisima, primjenjuju se oni koji su povoljniji za sigurnost i zaštitu zdravlja radnika i drugih osoba.

(3) Popis stranih propisa koji će se kao pravna pravila u području zaštite na radu primjenjivati u Hercegbosanskoj županiji utvrđuje Vlada Hercegbosanske županije.

Članak 12.

(1) Ministar nadležan za rad uz prethodno pribavljeno mišljenje predstavnika poslodavaca i sindikata propisuje podzakonskim propisima osnovna i posebna pravila zaštite na radu.

(2) Izradu stručnih podloga podzakonskih propisa ministar može povjeriti odgovarajućoj znanstvenoj ili stručnoj ustanovi, gospodarskom društvu, odnosno stručnom udruženju.

(3) Pravila zaštite na radu iz stavka 1. ovoga članka za pripadnike oružanih snaga i redarstvenih službi donose nadležni ministri.

Članak 13.

(1) Poslodavac je odgovoran za organiziranje i provedbu zaštite na radu u svim dijelovima organizacije rada i u svim radnim procesima.

(2) Za organiziranje i provedbu zaštite na radu odgovoran je poslodavac neovisno o tome je li u tu svrhu odredio radnika za obavljanje aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od

opasnosti i štetnosti, zaposlio stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno organizirao službu za zaštitu na radu ili je ugovorio suradnju s fizičkom ili pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu.

(3) Poslodavac može obavljanje poslova zaštite na radu prenijeti i na svojeg ovlaštenog predstavnika (u daljnjem tekstu: ovlaštenik).

(4) Ovlaštenik u smislu stavka 3. ovoga članka je svaka osoba koja rukovodi radom jednog ili više radnika na kojeg je prenijeto ovlaštenje u pisanom obliku.

(5) Ovlaštenje iz prethodnog članka poslodavac daje ugovorom o radu, odnosno drugim aktom kojim se utvrđuje ovlaštenje vezano za provedbu zaštite na radu.

Članak 14.

Poslodavci koji istodobno obavljaju poslove na jednom radilištu odnosno poslodavci koji obavljaju posao na istom mjestu rada, dužni su surađivati u primjeni zdravstvenih i sigurnosnih odredbi ovoga Zakona.

Članak 15.

(1) Poslodavac odgovara radniku za štetu uzrokovanu ozljedom na radu, profesionalnom bolešću ili bolešću u svezi s radom po načelu objektivne odgovornosti, na koju ne utječu propisane obveze radnika u području sigurnosti i zdravlja na radu.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, poslodavac se može osloboditi odgovornosti ili se njegova odgovornost može ograničiti prema općim propisima obveznog prava, ako se radi o događajima nastalim zbog izvanrednih i nepredvidivih okolnosti, odnosno više sile, a na koje poslodavac unatoč njegovoj dužnoj pažnji nije mogao utjecati.

Članak 16.

Primjena pravila zaštite na radu i s njima povezanih mjera zdravstvene zaštite ne smije povlačiti nikakve troškove za radnike.

II. OBVEZE POSLODAVCA I NJEGOVIH OVLAŠTENIKA U PROVEDBI MJERA ZAŠTITE NA RADU

1. OPĆA NAČELA ZAŠTITE NA RADU KOD POSLODAVCA

Članak 17.

Poslodavac je dužan primjenjivati pravila zaštite na radu na temelju općih načela zaštite:

- izbjegavanja opasnosti i štetnosti,

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

- procjene opasnosti i štetnosti koje se ne mogu otkloniti primjenom osnovnih pravila zaštite na radu,
- sprečavanje opasnosti i štetnosti na njihovom izvoru,
- zamjene opasnog neopasnim ili manje opasnim,
- davanje prednosti skupnim mjerama zaštite pred pojedinačnim,
- odgovarajućeg osposobljavanja i obavješćivanja radnika,
- planiranja zaštite na radu s ciljem međusobnog povezivanja tehnike, ustroja rada, uvjeta rada, ljudskih odnosa i utjecaja okoliša na radno mjesto,
- prilagođavanja tehničkom napretku,
- prilagodbe rada radnicima, naročito u svezi s oblikovanjem mjesta rada, izbora opreme te načina rada i proizvodnje posebice u svrhu ublažavanja jednoličnog rada i rada po učinku, kako bi se smanjio njihov štetan učinak na zdravlje.

2. UREĐIVANJE I PROVEDBA ZAŠTITE NA RADU

Članak 18.

(1) Poslodavac je u cilju unapređenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu dužan procjenjivati opasnosti za život i zdravlje radnika radi njihovog sprječavanja ili smanjenja te je dužan izraditi ili posjedovati procjenu opasnosti i u tu svrhu osigurati sva potreba sredstva.

(2) Poslodavac je dužan u pisanom obliku utvrditi organizaciju provedbe zaštite na radu, pravila zaštite te prava, obveze i odgovornosti njegovih ovlaštenika i radnika, u dijelu u kojem ta pitanja nisu uređena ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju njega te kolektivnim ugovorom i ugovorom o radu.

(3) Podloga za izradu akta iz stavka 2. ovoga članka je prethodna procjena opasnosti na mjestima rada i u radnom okolišu.

(4) Obveza donošenja akta iz stavka 2. ovoga članka ne odnosi se na poslodavce koji zapošljavaju do 20 radnika.

(5) Poslodavac je dužan pisanim uputama osigurati provedbu procesa rada u skladu s propisima zaštite na radu.

(6) Upute poslodavca moraju biti istaknute na mjestu rada radi njihovog korištenja.

(7) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete koje moraju ispunjavati poslodavci pri izradi procjene opasnosti, način njezine izrade, sadržaje obu-

hvaćene procjenom te podatke na kojima se mora temeljiti.

(8) Svaki poslodavac je dužan odrediti jednog ili više radnika za obavljanje aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti, određivanjem ovlaštenika ili zapošljavanjem stručnjaka zaštite na radu.

(9) Radnik iz stavka 8. ovoga članka mora posjedovati potrebna znanja i sposobnosti za provedbu aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti.

(10) Radniku iz stavka 8. ovoga članka, poslodavac je dužan osigurati uvjete za rad te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog obavljanja aktivnosti propisanih ovim Zakonom, drugim propisima o zaštiti na radu, kolektivnim ugovorom i prema pravilima struke.

Članak 19.

(1) Poslodavac koji zapošljava do 50 radnika i koji posjeduje potrebna znanja i sposobnosti iz članka 18. stavka 9. ovoga Zakona, može poslove zaštite na radu obavljati sam, pod uvjetom da nema zaposlenog radnika s potrebnim znanjima i sposobnostima za provedbu aktivnosti zaštite na radu vezanih uz zaštitu i prevenciju od opasnosti i štetnosti.

(2) Ako kod poslodavca nisu ispunjeni uvjeti iz stavka 1. ovoga članka, obavljanje poslova zaštite na radu može ugovoriti s fizičkom ili pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu.

(3) Radnik iz članka 18. stavak 8. 9. 10. ovoga Zakona, odnosno poslodavac iz stavka 1. ovoga članka, moraju biti osposobljeni za obavljanje tih poslova.

(4) Ministar nadležan za poslove rada će pravilnikom urediti program i način osposobljenosti iz stavka 3. ovoga članka.

(5) Odredbe članka 22. do 24. ovoga Zakona primjenjuju se i na radnike iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 20.

(1) Poslodavac koji zapošljava više od 50 radnika dužan je odrediti jednu ili više osoba za obavljanje poslova stručnjaka zaštite na radu, sukladno broju zaposlenih, stanju zaštite na radu, te stupnju opasnosti.

(2) U smislu ovoga Zakona, stručnjak zaštite na radu je radnik koji ispunjava uvjete iz članka 18. stavka 9. ovoga Zakona, i s kojim poslodavac

ima sklopljen ugovor o radu za obavljanje poslova zaštite na radu.

(3) Smatrat će se da je poslodavac ispunio obvezu iz stavka 1. ovoga članka ako je s drugim poslodavcima osnovao zajedničku službu, odnosno ugovorio s drugim poslodavcem pružanje usluga službe.

(4) Na zahtjev poslodavca na temelju stanja zaštite na radu i procjene opasnosti ministar nadležan za rad može dozvoliti poslodavcu da poslove zaštite na radu obavlja prema odredbama članka 19. ovoga Zakona.

Članak 21.

(1) Poslodavac koji zapošljava više od 250 radnika dužan je ustrojiti samostalnu stručnu službu za zaštitu na radu čija je zadaća praćenje stanja zaštite na radu u pravnoj osobi, te koja u tu svrhu objedinjava i usklađuje rad na poslovima provedbe zaštite na radu.

(2) Broj zaposlenih unutar službe treba ovisiti o veličini poduzeća, organizaciji posla, stanju zaštite na radu te stupnju opasnosti koji je utvrđen procjenom i ne može biti manji od tri stručnjaka zaštite na radu.

(3) Stručnu službu za pružanje stručne pomoći, praćenje stanja, unutarnji nadzor i ostale poslove zaštite na radu može osnovati više poslodavaca na jednoj lokaciji, odnosno jedan poslodavac, a usluge službe ugovoriti ostali poslodavci na lokaciji.

(4) Poslodavcu koji zapošljava više od 250 radnika na njegov zahtjev ministar rada može dozvoliti da ne ustroji službu zaštite na radu ako na temelju stanja zaštite i procjene proizlazi da ne postoje veće opasnosti i štetnosti po sigurnost i zdravlje radnika. U tom slučaju poslodavac poslove zaštite na radu organizira po odredbama članka 20. stavka 1. do 3. ovoga Zakona.

Članak 22.

(1) Poslodavac je dužan stručnjacima za zaštitu na radu kao i službi za zaštitu na radu osigurati uvjete za rad i pomoć drugog stručnog osoblja, kao i potrebnu opremu, a vanjskoj službi ili stručnoj osobi osigurati sve potrebne podatke.

(2) Poslodavac je dužan imenovanog ovlaštenika, zaposlenog stručnjaka zaštite na radu, odnosno službu za zaštitu na radu, obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, te o svim preventivnim mjerama i mjerama zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, kao i o podacima o radnicima

zaduženima za pružanje prve pomoći, gašenje požara i spašavanje radnika.

(3) Stručnjaci za zaštitu na radu imaju potpunu stručnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te radnike i njihove povjerenike i ne smiju biti dovedeni u nepovoljniji položaj dok postupaju prema odredbama ovoga Zakona, drugih propisa zaštite na radu, kolektivnih ugovora i prema pravilima struke.

Članak 23.

(1) Obveze stručnjaka zaštite na radu, odnosno službi zaštite na radu su naročito:

- stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima te radnicima i njihovim povjerenicima u provedbi i unapređivanju zaštite na radu,
- unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu,
- poticanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da nadležne službe poslodavca otklanjaju utvrđene nedostatke glede zaštite na radu,
- praćenje i rasčlamba podataka u svezi s ozljedama na radu i profesionalnim bolestima te izrada godišnjeg izvješća za potrebe poslodavca,
- suradnja s tijelima nadležnim za poslove inspekcije rada, sa zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu te ovlaštenim ustanovama i gospodarskim društvima koji se bave poslovima zaštite na radu,
- osposobljavanje povjerenika radnika za zaštitu na radu i pomaganje u njihovom radu,
- rad u odborima za zaštitu na radu kod poslodavca,
- suradnja sa stručnim službama poslodavca prilikom građenja i rekonstrukcije objekata namijenjenih za rad, nabave strojeva i uređaja te osobnih zaštitnih sredstava,
- suradnja sa specijalistima medicine rada.

(2) Stručnjaci zaštite na radu i službe zaštite na radu na temelju praćenja stanja zaštite predlažu poslodavcu, njegovim ovlaštenicima, odnosno odboru zaštite na radu mjere za poboljšanje stanja.

Članak 24.

Obavljanje poslova zaštite na radu sukladno odredbama članka 19. do 22. ovoga Zakona ne smanjuje odgovornost poslodavca niti ga oslobađa odgovornosti za provođenje zaštite na radu.

Članak 25.

Ministar nadležan za rad propisuje uvjete koje moraju ispunjavati glede stručne spreme i radnog iskustva stručnjaci za zaštitu na radu, kao i programe, sadržaje i načine polaganja stručnog ispita te oblike stalnoga stručnog usavršavanja kao i načine njegovog vrednovanja.

3. OSPOSOBLJAVANJE ZA RAD NA SIGURAN NAČIN**Članak 26.**

(1) Poslodavci ili njihovi ovlaštenici moraju biti osposobljeni iz područja zaštite na radu, ako se radi o tehnologijama u kojima postoji opasnost od ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i poremećaja u tehnološkom procesu koji bi mogli ugroziti sigurnost radnika.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje program, sadržaj i način provjere znanja.

Članak 27.

(1) Poslodavac je dužan radnika prije početka rada obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika vezanim uz obavljanje poslova i osposobiti ga za rad na siguran način.

(2) Poslodavac ne smije dozvoliti samostalno obavljanje poslova radnicima koji prethodno nisu osposobljeni.

(3) Radnicima dok još nisu osposobljeni za rad na siguran način poslodavac mora osigurati rad pod nadzorom radnika osposobljenih za rad na siguran način ali ne duže od 30 dana.

Članak 28.

(1) Poslodavac je dužan osposobiti radnika za rad na siguran način i dati mu informacije i upute vezane uz njegovo mjesto rada i poslove:

- prije početka rada,
- kod promjena u procesu rada,
- kod uvođenja nove radne opreme ili njezine promjene,
- kod uvođenja nove tehnologije,
- kod upućivanja radnika na novi posao.

(2) U slučajevima iz stavka 1. ovoga članka, osposobljavanje se mora provesti uzimajući u obzir osobito nove ili izmijenjene opasnosti i štetnosti kojima bi radnik mogao biti izložen, te ga je po potrebi dužan i periodički ponavljati.

(3) Ocjena praktične osposobljenosti provodi se na mjestu rada.

(4) Zapisnik o ocjeni praktične osposobljenosti radnika za rad na siguran način na pojedinom mjestu rada sastavljaju i potpisuju neposredni ovlaštenik osposobljavanog radnika, radnik i stručnjak zaštite na radu zadužen za osposobljavanje.

(5) Poslodavac može utvrditi obvezu povremene provjere znanja iz zaštite na radu za radnika koji su raspoređeni na poslove s posebnim uvjetima rada ili na poslove na kojima učestalo dolazi do ozljeda na radu.

(6) Obvezu iz prethodnog stavka može narediti inspektor rada te biti nazočan takvoj provjeri znanja, ako opravdano pretpostavlja da je za određene poslove nužna povremena provjera.

(7) Poslodavac je dužan osposobljavanje radnika iz stavka 1. ovoga članka, provesti tijekom radnog vremena na svoj trošak.

Članak 29.

(1) Poslodavci mogu programe osposobljavanja za rad na siguran način izvoditi sami ili povjeriti ovlaštenim ustanovama, odnosno gospodarskim društvima za obavljanje te djelatnosti.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje uvjete koje moraju ispunjavati poslodavci, ustanove i gospodarska društva iz stavka 1. ovoga članka i način nadzora nad njihovim radom.

Članak 30.

Poslodavac je dužan omogućiti osposobljavanje povjerenika radnika za zaštitu na radu za vrijeme radnog vremena i na trošak poslodavca.

4. OBAVJEŠĆIVANJE O ZAŠTITI ZDRAVLJA I SIGURNOSTI NA RADU**Članak 31.**

(1) Poslodavac je dužan radnike i njihove predstavnike obavijestiti te po potrebi dati pisane upute o svim opasnostima i štetnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, a vezano uz obavljanje poslova, a osobito o:

- opasnostima i štetnostima posla, odnosno radnog mjesta i zaštitnim i preventivnim mjerama i aktivnostima vezanim uz djelatnost i uz svaki pojedini radni proces i posao,
- mjerama i ovlaštenim radnicima koji provode mjere pružanja prve pomoći, gašenja požara i spašavanja radnika.

(2) Poslodavac je dužan obavijesti, odnosno pisane upute iz stavka 1. ovoga članka dati i svim drugim osobama koje po bilo kojoj osnovi obav-

ljaju posao za poslodavca i nalaze se u prostorijama i prostorima poslodavca.

(3) Poslodavac je dužan radniku iz članka 18. stavak 8. 9. 10. ovoga Zakona i povjereniku zaštite na radu predočiti odgovarajuću dokumentaciju, a osobito o:

- procjeni opasnosti i o mjerama koje se provode u cilju uklanjanja ili smanjenja procijenjenih opasnosti,
- svim evidencijama i ispravama koje je dužan voditi i čuvati u skladu s odredbama članka 71., 72., 74. i 75. Zakona,
- svim informacijama koje se odnose na preventivne i zaštitne mjere, određenih od strane tijela ovlaštenih za provođenje nadzora.

(4) Poslodavac je dužan radniku, što je moguće prije, dati upute o postupanju u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje, kojoj je izložen ili bi mogao biti izložen, kao i mogućim mjerama, koje je u tom slučaju potrebno poduzeti kako bi se spriječila ili umanjila opasnost po život i zdravlje.

Članak 32.

(1) Poslodavac je dužan na mjestima rada, na sredstvima rada i pripadajućim instalacijama trajno postaviti znakove sigurnosti i znakove općih obavijesti u skladu s odgovarajućim propisima.

(2) Ako znakovi sigurnosti nisu dovoljni za djelotvorno obavještanje, poslodavac je dužan trajno postaviti pisane upute o uvjetima i načinu korištenja prostora, prostorija, sredstava rada, opasnih radnih tvari i opreme.

Članak 33.

(1) Poslodavac je dužan najmanje svaka tri mjeseca izvijestiti povjerenike radnika za zaštitu na radu i radničko vijeće o opasnostima i štetnostima po sigurnost i zdravlje te mjerama koje je poduzeo i koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja.

(2) Obvezu iz prethodnog stavka poslodavac ima posebno nakon smrtne, skupne i teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti, kao i nalaza nadležnog tijela kojim je utvrđen nedostatak u primjeni pravila zaštite na radu.

(3) Za svaku težu, skupnu ili smrtnu ozljedu na radu poslodavac je dužan na uvidaj pozvati povjerenika radnika za zaštitu na radu.

5. POSLOVI S POSEBNIM UVJETIMA RADA

Članak 34.

(1) Poslovi s posebnim uvjetima rada prema odredbama ovoga Zakona su poslovi koje mogu obavljati samo radnici koji osim općih uvjeta za zasnivanje radnog odnosa ispunjavaju i posebne uvjete glede dobi života, spola, stručnih sposobnosti, zdravstvenoga, tjelesnog ili psihičkog stanja (u daljnjem tekstu: zdravstveno stanje) te psihofizioloških i psihičkih sposobnosti (u daljnjem tekstu: psihička sposobnost).

(2) Poslodavac ne smije rasporediti radnika na poslove s posebnim uvjetima rada ako prethodno na propisani način nije utvrđeno da radnik ispunjava potrebne uvjete.

(3) Na izdvojenim mjestima rada u smislu odredaba Zakona o radu ne mogu se obavljati poslovi s posebnim uvjetima rada.

(4) Ministar rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih propisati će poslove s posebnim uvjetima rada, način, sadržaj i rokove provjere sposobnosti radnika za rad na tim poslovima.

Članak 35.

(1) Poslodavac dokazuje odgovarajućom ispravom da radnik ispunjava uvjete glede stručne sposobnosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

(2) Radnika raspoređenog na poslove s posebnim uvjetima rada poslodavac upućuje na pregled ovlaštenoj ustanovi, odnosno specijalistu medicine rada u privatnoj praksi s uputnicom koja sadrži podatke o vrsti poslova i drugim okolnostima od utjecaja za ocjenu njegove sposobnosti za obavljanje ovih poslova.

Članak 36.

(1) Poslodavac je dužan radnika, koji obavlja poslove s posebnim uvjetima rada, ponovno uputiti na pregled nakon protoka roka utvrđenog propisom zaštite na radu ili kada to ocijeni specijalist medicine rada.

(2) Poslodavac ne smije dozvoliti radniku da obavlja poslove s posebnim uvjetima rada ako više ne ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova ili ako ga ponovno ne uputi na pregled nakon isteka vremena u kojem je prema odredbi stavka 1. ovoga članka to bio dužan učiniti.

6. ZAŠTITA POSEBNIH KATEGORIJA RADNIKA

Članak 37.

(1) Poslodavac je dužan naročito osigurati zaštitu na radu radnicima malodobnicima, ženama i radnicima smanjenih radnih sposobnosti te u skladu sa zakonom, odnosno kolektivnim ugovorom utvrditi općim aktom poslove koje ne mogu obavljati te skupine radnika.

(2) Radnici smanjenih radnih sposobnosti, u smislu ovoga Zakona, su radnici čija je radna sposobnost smanjena zbog starosti, invaliditeta, ozljede, ozljede na radu, profesionalnih ili ostalih bolesti te drugih razloga koji se utvrđuju kolektivnim ugovorom ili općim aktom poslodavca.

Članak 38.

(1) Za vrijeme trudnoće žena ne smije obavljati osobito poslove vatrogasca, poslove koji se obavljaju na visini, poslove u nepovoljnoj mikroklimi, poslove u buci i vibracijama, poslove u povišenom atmosferskom tlaku, poslove pri kojima je izložena ionizacijskom i mikrovalnom zračenju, dimu olova i njegovih anorganskih spojeva, tetraetilolovu, parama žive i prašini živinih spojeva, prašini i dimovima mangana i spojeva, uranu i njegovim spojevima, fluoru i njegovim spojevima, ugljičnom disulfidu, halogenim derivatima ugljikovodika, benzenu i drugim homolozima, nitro i amino derivatima benzena, kemijskim i drugim tvarima u proizvodnji i preradi umjetnih smola i plastičnih masa, pesticidima na bazi kloriranih ugljikovodika te biološkim agensima i to virusima: hepatitis A, B, C, herpes, cytomegalo, varicella, rubeola, HIV te bakterijama: listeria, toxoplazma.

(2) Za vrijeme dojenja djeteta žena ne smije obavljati osobito poslove pri kojima je izložena prašini, dimu i parama olova i njegovih spojeva, halogenim derivatima ugljikovodika i pesticidima na bazi kloriranih ugljikovodika.

Članak 39.

Malodobnici ne smiju obavljati poslove s posebnim uvjetima rada, ne smiju raditi noću i u prekovremenom radu, osim u slučajevima utvrđenim u Zakonu o radu.

Članak 40.

Radnik sa smanjenim radnim sposobnostima, prema posebnom zakonu, ne smije obavljati pos-

love na kojima postoji opasnost smanjenja njegove preostale radne sposobnosti.

7. KORIŠTENJE SREDSTAVA RADA I OSOBNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA TE RADNI POSTUPCI

Članak 41.

(1) Poslodavac je dužan građevine namijenjene za rad održavati u stanju koje ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika i ispitivati pojedine vrste instalacija u rokovima utvrđenim tehničkim propisima.

(2) Poslodavac je dužan prestati s radom u građevinama namijenjenim za rad na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

Članak 42.

(1) Obveza je poslodavca da se kod planiranja i uvođenja novih tehnologija i opreme, o njihovom utjecaju na sigurnost i zdravlje radnika posavjetuje s radnicima, odnosno s njihovim predstavnicima.

Članak 43.

(1) Kada nije moguće pravilima zaštite na sredstvima rada ili organizacijskim mjerama ukloniti ili u dovoljnoj mjeri ograničiti opasnosti po sigurnost i zdravlje radnika, poslodavac mora osigurati odgovarajuća zaštitna sredstva i skrbiti da ih radnici koriste pri obavljanju poslova.

(2) Poslodavac je dužan osigurati da sredstva rada i osobna zaštitna sredstva u svakom trenutku budu u ispravnom stanju.

(3) Poslodavac ne smije staviti u uporabu sredstva rada i osobna zaštitna sredstva ako nisu izrađena u skladu s propisima zaštite na radu i ako nisu ispravna.

(4) Poslodavac je dužan isključiti iz uporabe sredstva rada i osobna zaštitna sredstva na kojima nastanu promjene zbog kojih postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

(5) Poslodavac je obvezan poduzeti potrebne mjere kako bi se osiguralo da pristup područjima s posebnim opasnostima i štetnostima imaju samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute i zaštitna sredstva.

Članak 44.

(1) Poslodavac je dužan provesti potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zašti-

te radnika i okoliša i uključujući zaštitu od profesionalnih opasnosti, osiguravajući potrebnu zaštitu i tehnološke uvjete, a tamo gdje je potrebno, dužan je izraditi odgovarajuće upute na hrvatskom jeziku.

(2) Poslodavac treba skrbiti da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje radnika.

(3) U cilju osiguravanja najboljih uvjeta rada bez opasnosti po zdravlje i sigurnost rada radnika, poslodavac je dužan pri utvrđivanju radnih postupaka pratiti promjene i primijeniti sve ostvarene napretke u području tehnike, medicine rada, ergonomije i drugih znanstvenih i stručnih spoznaja.

(4) Radne postupke poslodavac mora tako organizirati da se koliko je to moguće smanje jednodušnost, jednostrano opterećenje, rad s nametnutim ritmom, rad po učinku i na vrijeme.

8. OPASNE RADNE TVARI

Članak 45.

(1) Poslodavac je dužan primjenom manje opasnih i štetnih tehnologija, radnih postupaka i radnih tvari stalno unapređivati stanje zaštite na radu.

(2) Poslodavac koji koristi, odnosno prerađuje opasne tvari dužan je pri radu s tim tvarima primijeniti pravila zaštite na radu u skladu s propisima i uputama proizvođača i osigurati da su te tvari u svakom trenutku označene na propisani način.

Članak 46.

(1) Poslodavac je u procjeni opasnosti dužan utvrditi da li su radne tvari koje koristi opasne (štetne po zdravlje, eksplozivne i zapaljive) te s tim u svezi utvrditi pravila zaštite na radu te zaštite životnog okoliša.

(2) Opasne tvari smiju se koristiti samo ukoliko nije moguće iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih tvari.

(3) Ukoliko nije moguća zamjena opasnih tvari bezopasnim ili manje opasnim tvarima poslodavac je dužan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka smanjuje opasnost od primjene dotične tvari.

Članak 47.

(1) Ukoliko koristi opasne radne tvari poslodavac je dužan pravila zaštite na radu primjenjivati sljedećim redoslijedom:

1. ukoliko je prema vrsti poslova i stanju tehnike moguće koristiti zatvorene sustave,

2. ukoliko nije moguće spriječiti oslobađanje opasnih plinova, para i aerosola treba ih odvoditi s mjesta nastanka izvan radnog okoliša na način da ne onečišćuje životni okoliš,

3. ukoliko nije moguće odvoditi opasne plinove, pare i aerosole s mjesta nastanka, onda je potrebno ograničiti na najmanju moguću mjeru:

- količinu opasne tvari,
- broj radnika koji su izloženi djelovanju opasne tvari,
- vrijeme izlaganja radnika utjecaju opasnih tvari.

4. ako se pravilima navedenim u točkama od 1. do 3. ovoga članka ne može postići zadovoljavajuća zaštita, poslodavci moraju skrbiti da radnici pri obavljanju radova s opasnim radnim tvarima koriste propisana osobna zaštitna sredstva.

Članak 48.

(1) Obveza je poslodavca da je koncentracija opasnih radnih tvari u radnim prostorijama i prostorijama u obliku plinova, para i aerosola što niža i stalno ispod maksimalno dozvoljenih koncentracija.

(2) Ukoliko se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustivih poslodavac mora neodložno:

- utvrditi razloge prekoračenja granične vrijednosti,
- na temelju utvrđenih razloga primijeniti i druga pravila zaštite,
- nakon primjene dodatnih pravila ponoviti mjerenja i tek nakon što je mjerenjem utvrđeno da je koncentracija ispod maksimalno dopustivih, smije dozvoliti rad radnicima na tim poslovima.

Članak 49.

(1) Poslodavac je dužan osigurati da su opasne radne tvari tako pakirane i označene da prilikom njihove primjene ne postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika.

(2) Poslodavac je dužan osigurati da su za opasne radne tvari dani podaci o opasnostima u svezi njihovog korištenja kao i o pravilima zaštite.

(3) Kod skladištenja opasnih tvari poslodavac je dužan osigurati primjenu propisanih pravila zaštite s obzirom na svojstva tih tvari.

9. ISPITIVANJE RADNOG OKOLIŠA TE STROJEVA I UREĐAJA S POVEĆANIM OPASNOSTIMA

Članak 50.

(1) Poslodavac je dužan obavljati ispitivanja u radnim prostorijama:

- u kojima proces rada koji se u njima obavlja utječe na temperaturu, vlažnost i brzinu strujanja zraka,
- u kojima u procesu rada nastaje buka i vibracija,
- u kojima se pri radu koriste ili proizvode opasne tvari,
- u kojima pri radu nastaju opasna zračenja,
- u kojima je pri radu potrebno osigurati odgovarajuću rasvjetu.

(2) Poslodavac je dužan glede okolnosti iz stavka 1. podstavka 2. do 5. ovoga članka obavljati ispitivanja radnog okoliša i u radnim prostorima izvan radnih prostorija.

(3) Ako posebnim propisima nije drukčije određeno ispitivanja navedena u stavku 1. ovoga članka poslodavac je dužan obaviti u rokovima koji ne mogu biti duži od dvije godine.

(4) Neovisno od toga obveza ispitivanja postoji odmah nakon što su nastali uvjeti zbog kojih je ispitivanje obvezno, kao i nakon svake promjene u radnom okolišu koja ima utjecaja na stanje utvrđeno prethodnim ispitivanjem.

Članak 51.

Poslodavac je dužan redovito obavljati preglede svih strojeva i uređaja i osobnih zaštitnih sredstava koja koristi radi utvrđivanja da li su na njima primijenjeni propisi zaštite na radu i da li zbog nastalih promjena tijekom uporabe ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika.

Članak 52.

(1) Poslodavac je dužan na propisani način obavljati ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima u sljedećim slučajevima:

- prije njihovog stavljanja u uporabu,
- najmanje jedanput nakon dvije godine njihove uporabe,
- poslije rekonstrukcije, a prije ponovnog početka korištenja,
- prije početka korištenja na novom mjestu uporabe, ako su strojevi i uređaji premješ-

teni s jednog mjesta na drugo pa su zbog toga rastavljena i ponovo sastavljena.

(2) Pod strojevima i uređajima s povećanim opasnostima prema odredbi stavka 1. ovoga članka smatraju se naročito: dizalice nosivosti preko 10 KN, teretna dizala, industrijski transporteri, vozila unutarnjeg prijevoza na mehanizirani pogon, strojevi za obradu i preradu drveta, metala i sličnih materijala, mehaničke i hidrauličke preše, podizne platforme, kompresori, centrifuge, predtlačne i podtlačne komore, kotlovi za centralno grijanje, parni i vrelovodni kotlovi, strojevi i uređaji koji sadrže posude pod tlakom i drugi uređaji i strojevi sa sličnim opasnostima po sigurnost i zdravlje radnika.

(3) Ministar nadležan za rad propisuje listu strojeva i uređaja s povećanim opasnostima iz prethodnog stavka.

Članak 53.

(1) O obavljenim ispitivanjima iz članka 50. i 52. ovoga Zakona sastavlja se zapisnik i izdaju odgovarajuće isprave.

(2) Ministar nadležan za rad propisuje uvjete pod kojima ova ispitivanja može obavljati sam poslodavac, odnosno ovlaštena ustanova ili gospodarsko društvo te postupak ispitivanja, sadržaj, oblik i način izdavanja isprava.

Članak 54.

(1) Inspektor rada ovlašten je narediti ispitivanje pojedinih instalacija u građevinama namijenjenim za rad kada opravdano pretpostavi da je ispitivanje potrebno u svrhu zaštite radnika.

(2) Inspektor rada ovlašten je narediti da se obavi ispitivanje radnog okoliša i strojeva i uređaja s povećanim opasnostima i izvan utvrđenih rokova ako opravdano pretpostavi da je ispitivanje potrebno u svrhu sigurnosti i zaštite zdravlja radnika, posebno u slučaju pojave profesionalne bolesti.

(3) Inspektor rada može narediti ispitivanje i u radnim prostorijama i radnom prostoru izvan radnih prostorija u kojima proces rada ne utječe na stanje u radnom okolištu na temelju zahtjeva radnika, odnosno njegovog povjerenika ili ako sam opravdano pretpostavi da postojeće stanje nije u skladu s pravilima zaštite na radu.

10. PRIVREMENA I ZAJEDNIČKA PRIVREMENA RADILIŠTA

Članak 55.

(1) Poslodavci koji obavljaju građevinske ili montažne radove, radove na iskorištavanju šuma, dužni su prije početka radova na privremenom radilištu urediti radilište i osigurati da se radovi obavljaju u skladu s pravilima zaštite na radu.

(2) Plan izvođenja radova je sastavni dio projektne dokumentacije određene posebnim propisom.

(3) Ministar nadležan za rad propisuje sadržaj plana izvođenja radilišta.

Članak 56.

(1) Investitor u djelatnosti graditeljstva, odnosno poslodavac u djelatnostima šumarstva je dužan prijaviti radilište na kojima je predviđen opseg radova od 500 osoba – dana ili više te u slučaju izvođenja posebno opasnih radova prema posebnim propisima bez obzira na trajanje radova.

(2) Investitor odnosno poslodavac je dužan najmanje 8 dana prije početka izvođenja radova na tom radilištu dostaviti prijavu radilišta tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada odnosno drugom nadležnom tijelu uz dostavu plana izvođenja radova.

(3) Prijavu radilišta dužan je investitor, odnosno poslodavac ažurirati u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada.

(4) Investitor ne može svoje obveze propisane ovim Zakonom prenijeti na izvođača/izvođače radova.

(5) Ako samo jedan poslodavac izvodi radove u trajanju dužem od pet dana isti je dužan u roku od najmanje 8 dana prije početka izvođenja radova dostaviti prijavu radilišta tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada odnosno drugom nadležnom tijelu uz dostavu plana izvođenja radova.

(6) Poslodavac nije dužan dostaviti prijavu radilišta niti plan o izvođenju radova ako radovi na privremenom radilištu traju kraće od 5 dana, niti je dužan izraditi plan izvođenja radova.

(7) Preslika prijave gradilišta mora biti vidno izložena na gradilištu.

Članak 57.

(1) Ako više poslodavaca radi na zajedničkom radilištu odnosno obavlja posao na istom mjestu rada, svaki od njih dužan je provoditi zaštitu na

radu radi zaštite svojih radnika te organizirati rad i osigurati izvođenje radova tako da njegovi radnici pri izvođenju radova ne ugrožavaju sigurnost i zdravlje radnika drugih poslodavaca.

(2) Ako se izvođenje radova zbog prirode procesa ne može organizirati na način određen u stavku 1. ovoga članka, poslodavci su dužni radove obavljati naizmjenično prema postignutom sporazumu.

(3) Investitor u graditeljstvu, odnosno poslodavac koji je glavni izvođač u djelatnosti šumarstva je prema posebnom propisu obavezan imenovati koordinatora za zaštitu na radu, odnosno odgovornu osobu za koordinaciju tijekom izvođenja radova.

(4) Koordinator zaštite na radu na radilištu po posebnom propisu, odnosno odgovorna osoba u drugim djelatnostima dužna je voditi dnevnu evidenciju poslodavaca i radnika nazočnih na privremenom zajedničkom radilištu.

(5) Poslodavci i druge osobe na radu su dužni uvažavati upute koordinatora zaštite na radu.

(6) Imenovanje koordinatora ne oslobađa izvođače i druge osobe na radilištu od njihove odgovornosti za provedbu zaštite na radu.

(7) Za koordinate za zaštitu na radu se mogu imenovati osobe koje ispunjavaju uvjete propisane posebnim propisima.

(8) Koordinator za zaštitu na radu u fazi izvođenja radova je dužan:

– koordinirati primjenu načela zaštite na radu kod donošenja odluka i rokova o bitnim mjerama tijekom planiranja i izvođenja pojedinih faza rada, koji se izvode istodobno i u slijedu,

- koordinirati izvođenje odgovarajućih postupaka kako bi se osiguralo da poslodavci i druge osobe dosljedno primjenjuju načela zaštite na radu i izvode radove u skladu s planom izvođenja radova,
- izraditi ili potaknuti izradu potrebnih usklađenja plana izvođenja radova i dokumentacije sa svim promjenama na gradilištu,
- osigurati suradnju i uzajamno izvješćivanje svih izvođača radova i njihovih radničkih predstavnika,
- provjeravati provode li se radni postupci na siguran način i usklađivati propisane aktivnosti,
- organizirati da na gradilište imaju pristup samo osobe koje su na njemu zaposlene i osobe koje imaju dozvolu ulaska na gradilište.

(9) Uvjete i stručna znanja iz stavka 7. ovoga članka za imenovanje koordinatora propisat će ministar nadležan za rad.

Članak 58.

Poslodavac je dužan čuvati na radilištu dokaze o osposobljenosti radnika, dokaze o ispunjavanju uvjeta za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, dokaze o ispitivanju strojeva i uređaja s povećanim opasnostima i ostalu dokumentaciju potrebnu za izvođenje radova.

11. ZAŠTITA OD POŽARA, EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE

Članak 59.

Poslodavac je dužan u svakoj građevini uzimajući u obzir tehnološki proces, stvari koje se u radu koriste, način rada, uskladištene stvari kao i veličinu građevine, poduzeti mjere da do požara ne dođe, a ako ipak do njega dođe, da se opasnost po sigurnost i zdravlje radnika smanji na najmanju moguću mjeru.

Članak 60.

(1) Poslodavac je dužan poduzeti potrebne mjere za zaštitu od požara i spašavanje radnika, odrediti radnika koji će provoditi navedene mjere i osigurati pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje.

(2) Poslodavac je dužan broj radnika iz stavka 1. ovoga članka, njihovu osposobljenost i potrebnu opremu, utvrditi u skladu s posebnim propisom, ovisno o prirodi procesa rada, veličini poslodavca te ukupnog broja radnika.

(3) Poslodavac je dužan osobama iz stavka 1. ovoga članka osigurati potrebne zaštitne uređaje i opremu.

(4) Poslodavac je u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje radnika dužan:

- što je prije moguće, obavijestiti sve radnike o nastaloj opasnosti kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, kao i o mjerama koje jesu ili bi trebale biti provedene, kako bi se spriječila ili umanjila opasnost po život i zdravlje,
- poduzeti radnje i dati upute o napuštanju radnog mjesta i upućivanju na sigurno mjesto,
- organizirati nastavak rada tek nakon isteka opasnosti, osim u slučaju postojanja osobi-

to iznimnih i objektivno opravdanih razloga.

(5) Poslodavac je dužan osposobiti sve radnike da u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje, kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, mogu poduzeti mjere ili provesti postupke u skladu sa svojim znanjem i raspoloživim tehničkim sredstvima, kako bi opasnost otklonili ili smanjili, čak i u slučaju kada o tome ne mogu obavijestiti odgovornu osobu.

(6) Radnici koji postupaju u skladu s odredbom stavka 5. ovoga članka, zbog tog postupanja ne smiju biti dovedeni u nepovoljniji položaj, osim u slučaju ako su postupali nemarno ili su propustili postupati uz dužnu pažnju.

Članak 61.

(1) Poslodavac je dužan utvrditi plan evakuacije i spašavanja za slučaj izvanrednog događaja i s njim upoznati sve radnike.

(2) Na osnovi tog plana moraju se provesti praktične vježbe najmanje jedanput u dvije godine.

(3) Smatra se da je poslodavac ispunio obvezu utvrđivanja plana evakuacije i spašavanja ako je izradio takav plan na temelju drugih propisa a obuhvaćeni su slučajevi iz članka 60. stavka 1. ovoga Zakona.

12. PRUŽANJE PRVE POMOĆI I MEDICINSKA POMOĆ

Članak 62.

(1) Poslodavac je dužan organizirati i osigurati pružanje prve pomoći radnicima za slučaj ozljede na radu ili iznenadne bolesti do njihovog upućivanja na liječenje zdravstvenoj ustanovi i osigurati pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za pružanje medicinske pomoći.

(2) Na svakom radilištu i u radnim prostorijama u kojima istovremeno radi do 20 radnika najmanje jedan od njih mora biti osposobljen i određen za pružanje prve pomoći te još po jedan na svakih daljnjih 50 radnika.

(3) Osobama određenim za pružanje prve pomoći mora se staviti na raspolaganje potrebna oprema.

(4) Ministar rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognanih propisuje vrstu i količinu sanitetskog materijala.

13. ZAŠTITA NEPUŠAČA, ZABRANA UZIMANJA ALKOHOLA I DRUGIH SREDSTAVA OVISNOSTI

Članak 63.

(1) Poslodavac je dužan prikladnim mjerama provoditi zaštitu nepušača od djelovanja duhan-skog dima.

(2) Zabranjeno je pušenje na radnim sastanci-ma.

(3) Zabranjeno je pušenje u radnim prostori-jama i prostorima osim onih u kojima poslodavac iznimno utvrdi da je pušenje dozvoljeno, o čemu u takvoj prostoriji mora biti istaknut znak mjesta za pušenje.

Članak 64.

(1) Zabranjeno je uzimanje alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti prije i tijekom rada i njihovo unošenje u radne prostorije i prostore.

(2) Poslodavac je dužan prikladnim mjerama provoditi zabranu uzimanja alkoholnih pića i sprječavati zlouporabu sredstava ovisnosti na radnom mjestu.

(3) Prikladne mjere iz stavka 2. ovoga članka su mjere primjerene utvrđenim potrebama zaštite na radu, a u pravilu sadržavaju aktivnosti:

- sprječavanja uzimanja alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i provođenje zabrane njihovog unošenja u radne prostorije i prostore,
- obavješćivanja i osposobljavanja radnika o štetnosti sredstava ovisnosti i njihovom utjecaju na radnu sposobnost,
- izrade i provedbe programa prevencije ovi-snosti na radnom mjestu, sukladno utvrđe-nim potrebama,
- uređivanja protokola suradnje i postupanja poslodavca ili njegovog ovlaštenika, struč-njaka za zaštitu na radu, djelatnika službe medicine rada, povjerenika radnika za zaš-titu na radu, u provođenju mjera sprječava-nja zlouporabe sredstava ovisnosti,
- uređivanja postupka provjere radi utvrđi-vanja je li radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (provođenje postupka uz pristanak radnika, način prov-jere, vrsta testa ili aparata, način bilježenja i konfirmacije rezultata).

(4) Poslodavac ne može provesti postupak provjere radi utvrđivanja je li radnik pod utjecaj-em sredstava ovisnosti kod radnika koji ima po-tvrdu da se nalazi u programu liječenja, odvikava-nja ili rehabilitacije od ovisnosti te u izvanbolnič-kom tretmanu liječenje od ovisnosti i/ili na supsti-tucijskoj terapiji, ali može zatražiti ocjenu zdrav-stvene i psihofizičke sposobnosti radnika za obav-ljanje poslova za koje je zaključen ugovor o radu.

(5) Postupak iz stavka 4. ovoga članka može se provesti samo od strane ustanove kod koje se radnik nalazi u programu.

(6) Potvrdu da se radnik nalazi u programu liječenja, odvikavanja ili rehabilitacije od ovisnos-ti, odnosno u izvanbolničkom tretmanu liječenja od ovisnosti i/ili na supstitucijskoj terapiji, izdaje zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu.

(7) Poslodavac koji zapošljava 20 i više radni-ka dužan je u aktu propisanom člankom 18. stav-kom 2. ovoga Zakona, urediti postupke iz stavka 3. podstavka 5. ovoga članka.

Članak 65.

(1) Poslodavac je dužan privremeno udaljiti s mjesta rada radnika koji je na radu pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

(2) Utvrđivanje da li je radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti obavlja se alkometrom ili drugim pogodnim aparatom ili po-stupkom.

(3) Ako radnik odbije pristupiti provjeri smat-ra se, da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

(4) Ako radnik odbija napustiti mjesto rada udaljenje će po pozivu poslodavca omogućiti nad-ležna redarstvena služba.

14. SAVJETOVANJE I SUODLUČIVANJE RADNIKA

Članak 66.

(1) Poslodavac je dužan provoditi postupke obavješćivanja, savjetovanja i suodlučivanja s ra-dnicima ili njihovim predstavnicima o svim pita-njima koja se odnose na sigurnost i zdravlje na radu, što obuhvaća:

- savjetovanje s radnicima,
- pravo radnika ili njihovih predstavnika da utječu na sve odluke vezane uz područje zaštite zdravlja i sigurnost na radu, uključujući i davanje prijedloga,
- pravo radnika ili njihovih predstavnika na razmjerno suodlučivanje pri donošenju od-

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

luka na području zaštite zdravlja i sigurnosti na radu, sukladno posebnom propisu.

(2) Poslodavac koji zapošljava 50 ili više radnika, dužan je osnovati odbor za zaštitu na radu kao svoje savjetodavno tijelo, s ciljem provođenja postupaka iz stavka 1. ovoga članka.

(3) Poslodavac koji zapošljava više od 250 radnika i koji ima više pogona, odnosno pogone na više mjesta izvan sjedišta, osniva središnji odbor za zaštitu na radu čija je zadaća unapređenje stanja zaštite na radu u pravnoj osobi.

(4) Postupak izbora članova odbora poslodavac uređuje općim aktom.

(5) Odredbe stavka 1. ovoga članka ne odnose se na poslodavce iz članka 20. stavka 4. ovoga Zakona.

Članak 67.

(1) Odbor čine poslodavac ili njegov ovlaštenik, rukovoditelj službe zaštite na radu ili stručnjak za zaštitu na radu, specijalist medicine rada te povjerenici radnika ili njihov koordinator.

(2) Predsjednik odbora je poslodavac ili njegov ovlaštenik.

Članak 68.

(1) Odbor se sastaje najmanje jedanput u tri mjeseca.

(2) Predsjednik odbora o sjednicama odbora obavještava inspektora rada, a inspektor će ocijeniti je li nužna njegova nazočnost na sjednici.

(3) U slučaju smrtne ili kolektivne ozljede na radu predsjednik odbora dužan je sazvati sjednicu u roku od 48 sati od nastanka ozljede, analizirati uzroke i predložiti odgovarajuće mjere zaštite.

(4) Ukoliko predsjednik odbora propusti sazvati sjednicu Odbora za zaštitu na radu u roku predviđenom u stavku 3. ovoga članka, povjerenik radnika ili koordinator ima pravo sazvati sjednicu odbora.

(5) Ukoliko predsjednik odbora propusti sazvati sjednicu dva puta zaredom u rokovima utvrđenim stavkom 1. ovoga članka, povjerenik radnika ili koordinator povjerenika ima pravo sazvati sjednicu odbora.

(6) Povjerenik radnika i član radničkog vijeća dužni su poticati rad Odbora.

(7) Odbor planira i nadzire primjenu pravila zaštite na radu, obavještavanje i obrazovanje iz zaštite na radu, vodi politiku sprečavanja ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i potiče stalno unapređivanje zaštite na radu.

15. POVJERENIK RADNIKA ZA ZAŠTITU NA RADU

Članak 69.

(1) Kod poslodavca radnici između sebe biraju ili imenuju povjerenika radnika za zaštitu na radu. Broj povjerenika radnika za zaštitu na radu, izbor i njihov mandat utvrđuje se u skladu s odredbama Zakona o radu kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća vodeći računa o zastupljenosti svih dijelova procesa rada.

(2) Bez obzira na broj radnika povjerenik će biti izabran ili imenovan svugdje gdje to zahtijevaju uvjeti rada (povećana opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, rad na izdvojenim mjestima i sl.). Za povjerenika zaštite na radu može biti izabrana, odnosno imenovana osoba koja radi u takvim uvjetima odnosno na izdvojenom mjestu rada.

(3) Sindikat ili sindikati mogu pod uvjetima iz stavka 2. ovoga članka imenovati povjerenika za zaštitu na radu ukoliko je to predviđeno kolektivnim ugovorom.

(4) Imenovani sindikalni povjerenik za zaštitu na radu u pravima i obvezama u potpunosti se izjednačava s izabranim povjerenikom.

(5) Ako je prema propisanim kriterijima kod poslodavca izabrano ili imenovano više povjerenika oni između sebe biraju ili imenuju svog koordinatora.

Članak 70.

(1) Zadatak je povjerenika da djeluje u interesu radnika na području zaštite na radu, te da prati primjenu propisa i naredenih mjera zaštite u radnoj sredini u kojoj je izabran.

(2) Povjerenik ima i sljedeća prava i dužnosti:

- podnositi prijedloge vezane uz donošenje odluka iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,
- zahtijevati od poslodavca da poduzme odgovarajuće mjere u cilju smanjenja i otklanjanja izvora opasnosti,
- podnositi pritužbe tijelima nadležnim za zaštitu na radu, ako smatra da su prethodno poduzete mjere i osigurana sredstva nedostatna ili neodgovarajuća za sigurnost i zaštitu zdravlja na radu,
- sudjelovati u planiranju unapređivanja uvjeta rada, uvođenja nove tehnologije, uvođenja novih tvari u radni i proizvodni proces i poticati poslodavca i njegove ovlaštenike na provedbu zaštite na radu,
- biti obaviješten o svim promjenama od utjecaja na sigurnost i zdravlje radnika,

- imati pravo uvida i korištenja dokumentacije vezane za sigurnost i zdravlje radnika,
- primati primjedbe radnika na primjenu propisa i provedbu mjera zaštite na radu,
- izvijestiti inspektora o svojim zapažanjima i zapažanjima radnika čiji je povjerenik, prisustvovati inspekcijskim pregledima i očitovati se na činjenično stanje koje utvrdi inspektor,
- pozvati inspektora rada kada ocijeni da su ugroženi život i zdravlje radnika, a poslodavac to propušta ili odbija učiniti,
- obrazovati se za obavljanje ovih poslova, stalno proširivati i unapređivati znanje, pratiti i prikupljati obavijesti od značaja za njegov rad,
- staviti prigovor na inspekcijski nalaz i mišljenje,
- svojim djelovanjem poticati ostale radnike na rad na siguran način,
- obavještavati radnike o mjerama koje poslodavac poduzima da im osigura zaštitu na radu i zdravstvenu zaštitu.

(3) O svom radu povjerenik je dužan najmanje svaka tri mjeseca izvještavati radničko vijeće.

(4) Poslodavac je dužan osigurati povjereniku uvjete za nesmetano obnašanje te dužnosti, davati sve potrebne obavijesti i omogućiti uvid u sve propise i isprave u svezi sa zaštitom na radu i ne smije ga, tijekom obnašanja dužnosti, bez pristanka radničkog vijeća i sindikata rasporediti na drugo radno mjesto ili k drugom poslodavcu, otkazati ugovor o radu, smanjivati mu plaću ili ga na drugi način dovoditi u nepovoljniji položaj niti protiv njega pokrenuti postupak za naknadu štete, ukoliko je povjerenik postupao sukladno svojim ovlastima.

(5) Uvjeti za nesmetano obnašanje dužnosti povjerenika radnika za zaštitu na radu i njihovih koordinatora osiguravaju se u skladu s odredbama Zakona o radu kojima se uređuju uvjeti za rad članova radničkih vijeća s tim da povjerenici za zaštitu na radu i koordinatori imaju pravo na naknadu plaće za najmanje 4 sata tjedno bez mogućnosti prava ustupanja drugome radnih sati osim ako se kolektivnim ugovorom drugačije ne uredi.

(6) Poslodavac, radničko vijeće i sindikat, odnosno sindikati mogu posebnim sporazumima regulirati i druga specifična pitanja vezana za broj povjerenika u izdvojenim mjestima rada, koordinatora za zaštitu na radu, plaće, primanja i ostala materijalna prava kao i izostanak s rada radi osposobljavanja (tečajevi, seminari, sastanci i sl.).

16. DUŽNOSTI PREMA TIJELIMA NADZORA

Članak 71.

(1) Poslodavac je obavezan inspektorima rada na njegov zahtjev dati obavještenja i podatke koji su mu potrebni u obavljanju nadzora.

(2) Poslodavac je obavezan inspektorima rada za vrijeme obavljanja nadzora omogućiti da utvrđuje činjenice koje su potrebne radi ocjene je li postupljeno po propisima zaštite na radu.

(3) Poslodavac je obavezan odrediti svog ovlaštenika koji će inspektorima pružiti pomoć pri utvrđivanju činjenica, dati potrebna obavještenja, staviti na uvid isprave i predlagati izvođenje odgovarajućih dokaza.

(4) Poslodavac je obavezan u roku od osam dana od isteka roka utvrđenog rješenjem inspektora rada izvijestiti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o izvršenju rješenja ili o razlozima zbog kojih rješenje nije izvršeno.

Članak 72.

(1) Poslodavac je obavezan izvijestiti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o smrtnoj, težoj ili skupnoj (dva ili više radnika) ozljedi odmah po nastanku događaja, a u daljnjem roku od 48 sati od nastanka događaja dostaviti tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada propisano pisano izvješće.

(2) Poslodavac je obavezan izvijestiti inspekciju rada o ozljedi na radu koja je za posljedicu imala izostanak radnika s rada tri ili više dana.

(3) Smatrat će se da je poslodavac izvršio obvezu iz stavka 2. ovoga članka ako je u roku od 8 dana od dana nastanka ozljede izvijestio Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije.

(4) Zavod za zdravstveno osiguranje Hercegbosanske županije dužan je u roku od 8 dana izvijestiti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o svakom utvrđenom slučaju profesionalne bolesti odnosno ozljede na radu.

(5) Ministar nadležan za rad propisat će sadržaj izvješća iz ovoga članka.

17. OBVEZE POSLODAVCA I NJEGOVIH OVLAŠTENIKA U PROVEDBI MJERA ZAŠTITE NA RADU

Članak 73.

Ukoliko poslodavac sam ne provodi mjere zaštite na radu, dužan je svojim ovlaštenicima dati ovlaštenja za poduzimanje mjera u okviru njihovog djelokruga, kojima se osigurava provedba

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

ovoga Zakona i drugih propisa iz zaštite na radu, a naročito za to:

- da se na poslove ne rasporedi radnik koji nije osposobljen za rad na siguran način,
- da se na poslove s posebnim uvjetima rada ne rasporedi radnik za kojeg na propisani način nije utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, odnosno da se radnik koji tražene uvjete više ne ispunjava ne zadrži na poslovima s posebnim uvjetima za rad,
- da se malodobnicima, ženama i radnicima sa smanjenom radnom sposobnošću ne dozvoli rad na poslovima koji bi mogli na njih štetno utjecati,
- da isključi iz uporabe strojeve i uređaje te osobna zaštitna sredstva koja nisu ispravna,
- da radnici rade sukladno odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju njega, drugih propisa zaštite na radu, uputa poslodavca, odnosno proizvođača strojeva i uređaja, osobnih zaštitnih sredstava i radnih tvari, te da koriste propisana osobna zaštitna sredstva,
- da radniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno odredbi iz prethodnog podstavka,
- da osigura potreban broj radnika osposobljenih za evakuaciju i spašavanje kao i za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu,
- da osigura da se za vrijeme rada ne piju alkoholna pića te uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad radnicima koji su na radu pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti te da ih udalji s rada.

18. ISPRAVA I EVIDENCIJE

Članak 74.

(1) Poslodavac je dužan čuvati:

- glavni projekt izrađen prema posebnom propisu iz kojeg je vidljiva primjena osnovnih pravila zaštite na radu za građevinu ili dio građevine u trenutku korištenja,
- upute o načinu korištenja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima dok te strojeve i uređaje koristi,
- planove uređenja privremenih radilišta dok ta radilišta koristi,
- isprave o obavljenim ispitivanjima iz članka 53. ovoga Zakona,

- dokaze o ispravnosti instalacija.

(2) Poslodavac je dužan voditi evidencije o:

- radnicima osposobljenim za rad na siguran način,
- radnicima raspoređenim na poslove s posebnim uvjetima rada,
- strojevima i uređajima s povećanim opasnostima koje koristi,
- opasnim tvarima koje proizvodi, preraduje ili koristi,
- ozljedama na radu, slučajevima profesionalnih bolesti i poremećajima u tehnološkom procesu koji su izazvali ili su mogli izazvati štetne posljedice po sigurnost i zdravlje radnika.

Članak 75.

(1) Poslodavac je dužan voditi knjigu nadzora u koju upisuje svoje odluke:

- ovlaštenici poslodavca,
- stručnjak za zaštitu na radu iz članka 20. i 21. ovoga Zakona,
- ovlaštena fizička ili pravna osoba iz članka 91. i 92. ovoga Zakona,
- inspektor rada.

(2) Poslodavac je dužan podnijeti godišnje izvješće o ozljedama i slučajevima profesionalnih bolesti tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada, ako je takvih ozljeda odnosno slučajeva profesionalnih bolesti bilo.

(3) Ministar nadležan za rad propisuje način čuvanja isprava i vođenja evidencija iz prethodnog članka, sadržaj i način vođenja knjige nadzora kao i sadržaj godišnjeg izvješća o ozljedama na radu i slučajevima profesionalnih bolesti i rok do kojeg ga poslodavac treba podnijeti.

(4) Obveze poslodavaca iz ovog poglavlja na odgovarajući način se odnose na rad na izdvojenom mjestu rada.

(5) Ministar nadležan za rad propisat će minimalne obveze poslodavca vezano za rad na izdvojenim mjestima iz stavka 4. ovoga članka, a naročito glede nabave, ispitivanja i održavanja strojeva, osiguranja potrebnih zaštitnih sredstava te osposobljavanja radnika za rad na siguran način.

III. OBVEZE I PRAVA RADNIKA

Članak 76.

(1) Radnik je dužan osposobiti se za rad na siguran način kada ga na osposobljavanje uputi poslodavac.

(2) Prije rasporeda na poslove s posebnim uvjetima rada i tijekom obavljanja takvih poslova radnik je dužan pristupiti pregledu na koji ga uputi poslodavac.

(3) Prije rasporeda na poslove iz stavka 2. ovoga članka kao i tijekom obavljanja takvih poslova radnik je dužan obavijestiti liječnika o bolesti ili drugoj okolnosti koja ga onemogućuje ili ometa u izvršenju obveza iz ugovora o radu ili koja ugrožava život i zdravlje drugih radnika.

Članak 77.

(1) Radnik je dužan obavljati poslove s dužnom pozornošću te pri tome voditi računa o svojoj sigurnosti i zdravlju, kao i sigurnosti i zdravlju drugih osoba na radu.

(2) Smatra se da radnik radi s dužnom pozornošću kada poslove obavlja sukladno znanjima koje je stekao tijekom osposobljavanja za rad na siguran način te uputama poslodavca, odnosno njegovog ovlaštenika i to na način da:

- prije početka rada pregleda mjesto rada te o uočenim nedostacima izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika,
- pravilno upotrebljava strojeve, aparate, alate, opasne tvari, transportnu opremu i druga sredstva rada,
- pravilno upotrebljava propisanu osobnu zaštitnu opremu koju je nakon uporabe dužan vratiti na prikladno mjesto,
- pravilno upotrebljava i svojevolumeno ne isključuje, ne vrši preinake i ne uklanja sigurnosne naprave na uređaju koje koristi (stroj, aparat, alat, postrojenje, zgrada),
- odmah obavijesti poslodavca i osobu iz članka 18. stavak 8. 9. 10. ovoga Zakona o svakoj situaciji koju smatra ozbiljnom i neposrednom opasnošću za sigurnost i zdravlje radnika, kao i o nepostojanju ili nedostatku uputa koje su dane za takvu situaciju,
- posao obavlja sukladno pravilima struke te propisanim uputama,
- prije napuštanja mjesta rada ostavi sredstva rada u takvom stanju da ne ugrožavaju druge radnike i sredstva rada,
- surađuje s poslodavcem, osobom iz članka 18. stavak 8. 9. 10. ovoga Zakona i povjerenikom za zaštitu na radu.

Članak 78.

(1) Radnik je dužan surađivati s poslodavcem ili njegovim ovlaštenikom te s povjerenikom zaduženim za zaštitu na radu u rješavanju svih pitanja zaštite na radu.

(2) Radnik je dužan surađivati s poslodavcem, osobom iz članka 18. stavak 8. 9. 10. ovoga Zakona i povjerenikom za zaštitu na radu, sve dok mu ne omogući da osigura radni okoliš i uvjete rada koji ne predstavljaju opasnost za sigurnost i zdravlje radnika, te dok se u cijelosti ne postigne zaštita sigurnosti i zdravlja radnika na radu sukladno zahtjevima tijela nadležnih za provedbu i nadzor zaštite na radu.

(3) Radnik je dužan odmah izvijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika o svakoj činjenici za koju opravdano smatra da predstavlja neposrednu opasnost po sigurnost i zdravlje kao i o bilo kojem nedostatku u sustavu zaštite na radu.

Članak 79.

(1) Poslodavac, njegov ovlaštenik ili stručnjak zaštite na radu moraju obavijestiti radnika o svim promjenama u radnom procesu koje utječu na njegovu sigurnost i zdravlje.

(2) Radnik ima pravo odbiti rad ako mu neposredno prijete opasnost za život i zdravlje zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu i zbog takvog postupanja ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj.

(3) Radnik koji u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti, napusti svoje radno mjesto i opasno područje, ne smije biti doveden u nepovoljniji položaj zbog svog postupka i mora biti zaštićen od bilo kakvih štetnih i neopravdanih posljedica.

(4) U slučajevima iz stavka 2. i 3. ovoga članka, radnik je dužan obavijestiti poslodavca ili njegovog ovlaštenika te svojeg povjerenika za zaštitu na radu.

(5) U slučaju iz stavka 2. ovoga članka poslodavac ili njegov ovlaštenik, odnosno radnik ili njegov povjerenik dužni su neodložno izvijestiti inspektora rada, koji je dužan u roku od 48 sati utvrditi činjenično stanje i osnovanost navoda radnika.

(6) Prava radnika glede primjene odredbe stavka 2. ovoga članka uređuju se Zakonom o radu.

IV. DJELATNOST U SVEZI SA ZAŠTITOM NA RADU

1. OBRAZOVANJE I OSPOSOBLJAVANJE IZ ZAŠTITE NA RADU

Članak 80.

(1) Programi osnovnog obrazovanja obuhvaćaju osnovne sadržaje zaštite na radu.

(2) Programi srednjoškolskog obrazovanja, programi prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja za obavljanje određenih poslova obuhvaćaju i posebne sadržaje o zaštiti na radu u opsegu koji odgovara potrebi struke za koju se provodi obrazovanje, prekvalifikacija, osposobljavanje ili usavršavanje.

(3) Programi višeg i visokog obrazovanja obuhvaćaju specifične sadržaje iz zaštite na radu u opsegu koji odgovara potrebi odgovarajućeg studija, usmjerenja, odnosno predmetnog područja.

(4) Najmanje sadržaje programa iz stavka 1. do 3. ovoga članka propisuje ministar znanosti, prosvjete, kulture i športa u suradnji i na prijedlog ministra nadležnog za rad.

2. SLUŽBA MEDICINE RADA

Članak 81.

(1) Poslodavac je dužan osigurati radnicima usluge službe medicine rada kako bi se osigurao zdravstveni nadzor primjeren opasnostima i štetnostima za zdravlje i sigurnost kojima su radnici izloženi.

(2) Poslodavac može obavljanje poslova medicine rada ugovarati sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

(3) Poslodavac je dužan djelatnicima službe medicine rada osigurati pristup u sve radne prostorije i prostore.

(4) Služba medicine rada dužna je surađivati s ostalim službama poslodavca.

(5) Djelatnici službe medicine rada imaju potpunu profesionalnu neovisnost u odnosu na poslodavca i njegove ovlaštenike te radnike i njihove povjerenike.

Članak 82.

(1) Zadaće službe medicine rada su osobito:

- utvrđivanje i procjena rizika od štetnosti za zdravlje na mjestu rada,

- praćenje činitelja u radnom okolišu i radnom procesu koji mogu ugroziti zdravlje radnika, uključujući njihov smještaj i prehranu,
- savjetovanje poslodavca o planiranju i organizaciji rada, uključujući oblikovanje radnog mjesta, o izboru, održavanju i stanju strojeva i uređaja te o tvarima koje se koriste pri radu,
- sudjelovanje u izradi programa unapređivanja načina rada te u ispitivanju i procjeni nove opreme sa zdravstvenog stajališta,
- savjetovanje poslodavca o unapređivanju zaštite zdravlja, sigurnosti, zdravstvene ekologije, ergonomiji te osobnim i skupnim zaštitnim sredstvima,
- praćenje zdravstvenog stanja radnika u odnosu na rad, a posebno radnika na poslovima s posebnim uvjetima rada, mladeži, žena i radnika sa smanjenim radnim sposobnostima,
- trajno unapređivanje prilagođenosti rada radnicima,
- sudjelovanje u mjerama stručne rehabilitacije,
- suradnja u obavještanju, stručnom osposobljavanju i obrazovanju u oblasti medicine rada, higijene rada i ergonomije,
- sudjelovanje u analizi ozljeda na radu i profesionalnih bolesti,
- suradnja s tijelima nadzora glede provedbe zadaća iz prethodnih točaka.

(2) Ministar rada, zdravstva, socijalne skrbi i prognai propisat će ovisno o vrsti djelatnosti najmanji broj sati koje poslodavac mora ugovoriti sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja poslove djelatnosti medicine rada, odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi.

Članak 83.

(1) Poslodavac i njegov ovlaštenik te radnici i njihovi povjerenici dužni su izvijestiti službu medicine rada o svim čimbenicima na mjestu rada i u radnom okolišu za koje znaju ili pretpostavljaju da se mogu nepovoljno odraziti na zdravlje radnika.

(2) Služba medicine rada mora biti obaviještena o učestalosti obolijevanja među radnicima i izostancima s posla iz zdravstvenih razloga, kako bi bila u mogućnosti utvrditi vezu između uzroka bolesti ili odsutnosti s posla i štetnosti za zdravlje koje mogu biti prisutne na mjestu rada.

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

(3) Služba medicine rada mora izvijestiti tijela nadzora o svakom slučaju za koji se osnovano sumnja da se radi o profesionalnoj bolesti.

Članak 84.

Kada prema odredbama ovoga Zakona određene poslove mogu obavljati radnici koji ispunjavaju posebne uvjete glede zdravstvenog stanja, isprave kojima se dokazuje da te uvjete ispunjavaju, izdaju ovlaštene ustanove, odnosno specijalisti medicine rada u privatnoj praksi koji po propisima o zdravstvu obavljaju djelatnost medicine rada.

Članak 85.

Psihičke sposobnosti radnika dokazuju se ispravom koju izdaje zdravstvena ustanova koja po propisima o zdravstvu obavlja djelatnost medicine rada, odnosno specijalist medicine rada u privatnoj praksi uz prethodnu konzultaciju psihologa.

Članak 86.

Nadležno tijelo određeno propisima o zdravstvu dužno je na prijedlog nadležnog tijela inspekcije rada odrediti da se izvrši nadzor nad stručnim radom djelatnika, odnosno zdravstvene ustanove koja je izdala ispravu o sposobnosti za obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada glede zdravstvenog stanja, odnosno psihičkih sposobnosti.

3. USTANOVE I GOSPODARSKA DRUŠTVA ZA ZAŠTITU NA RADU**Članak 87.**

Određene poslove u svezi s provedbom i unapređenjem zaštite na radu obavlja Zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu te druge ustanove i gospodarska društva koja te poslove obavljaju kao sastavni dio svoje djelatnosti.

Članak 88.

(1) Praćenje stanja i unapređenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu provodit će Zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu.

(2) Dio poslova iz članka 89. ovog Zakona obavljat će Zavod za javno zdravstvo Hercegbosanske županije do formiranja Zavoda za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu.

Članak 89.

U obavljanju djelatnosti iz članka 88. ovoga Zakona, zavod:

– prati stanje zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,

– istražuje rizike glede ozljeda na radu i profesionalnih bolesti, utvrđuje kriterije i postupke u svezi s organizacijom rada prilagođenom zaposlenicima,

– provodi statistička istraživanja iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu naročito glede broja i vrste ozljeda na radu i profesionalnih bolesti te njihovih uzroka,

– vodi registre profesionalno oboljelih radnika te radnika izloženih pojedinim štetnostima, opasnostima i naporima u slučajevima kada nalažu propisi iz područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,

– planira, predlaže i provodi mjere za očuvanje i unapređenje zdravlja i sigurnosti radnika,

– oblikuje doktrinu, standarde i metode rada pri ocjenjivanju zdravstvene sposobnosti i praćenju zdravstvenog stanja radnika ovisno o uvjetima rada,

– izrađuje metode ispitivanja te modele za rješavanje problema u svezi sa zaštitom na radu na temelju podataka dobivenih praćenjem zdravlja i sigurnosti na radu,

– daje prijedloge Županijskom vijeću za zaštitu na radu glede unapređenja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,

– u okviru svojih nadležnosti surađuje s međunarodnim, županijskim i drugim državnim organizacijama i ustanovama za zdravlje i sigurnost na radu,

– izrađuje stručna mišljenja s područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu za različite subjekte,

– pruža stručnu pomoć udruženjima poslodavaca, sindikatima, ustanovama i gospodarskim društvima i fizičkim osobama ovlaštenima za obavljanje poslova zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,

– provodi akcije s pojedinih područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu i priprema promidžbene materijale,

– održava savjetovanja s područja zaštite zdravlja i sigurnosti na radu,

– ministru nadležnom za zdravstvo predlaže plan i program mjera specifične zdravstvene zaštite radnika,

– sudjeluje u dopunskom stručnom osposobljavanju liječnika i stručnjaka zaštite na radu,

– obavlja i ostale poslove u djelatnosti zaštite zdravlja i sigurnosti na radu sukladno posebnim propisima,

– koordinira i stručno nadzire ordinacije medicine rada koje provode specifičnu zdravstvenu zaštitu radnika na području Hercegbosanske županije

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

sukladno pravilniku koji na prijedlog Zavoda donosi ministar nadležan za zdravstvo.

Članak 90.

Sredstva za financiranje rada Zavoda osiguravaju se iz županijskog proračuna.

Članak 91.

(1) Ovlaštene ustanove i gospodarska društva registrirana za obavljanje poslova zaštite na radu mogu na zahtjev poslodavca izrađivati procjene opasnosti (članak 18.), obavljati osposobljavanje za rad na siguran način (članak 27.), ispitivanja strojeva i uređaja s povećanim opasnostima (članak 52.), i ispitivanja u radnom okolišu (članak 50.) te izdavati isprave o provedenim ispitivanjima (članak 53.).

(2) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete pod kojima pravne osobe iz stavka 1. mogu dobiti ovlaštenja za obavljanje pojedinih poslova zaštite na radu, postupak izdavanja i prestanka ovlaštenja te tijela i način vođenja evidencije izdanih ovlaštenja.

Članak 92.

(1) Određene poslove zaštite na radu kod poslodavca mogu obavljati fizičke osobe, kao stručnjaci za zaštitu na radu.

(2) Ministar nadležan za rad propisat će uvjete pod kojima fizičke osobe iz stavka 1. mogu dobiti ovlaštenja za obavljanje pojedinih poslova zaštite na radu, postupak izdavanja i prestanka ovlaštenja te tijela i način vođenja evidencije izdanih ovlaštenja.

**V. GRAĐENJE OBJEKATA
NAMIJENJENIH ZA RAD, PROIZVODNJA
STROJEVA I UREĐAJA I OSOBNIH
ZAŠTITNIH SREDSTAVA**

**1. PROJEKTIRANJE I GRAĐENJE
OBJEKATA NAMIJENJENIH ZA RAD**

Članak 93.

(1) Investitor je dužan poštivati načela zaštite na radu u svim fazama projektiranja i pripremi projekta, posebice kada se odlučuje o oblikovnim, tehničkim, tehnološkim i/ili organizacijskim aspektima kako bi se nesmetano planirale različite aktivnosti ili faze rada koje se trebaju izvoditi istodobno ili u slijedu i procjenjuje vrijeme potrebno za dovršenje takvih radova ili faze rada u skladu s planom izvođenja radova.

(2) Pri projektiranju građevina namijenjenih za rad projektant je obvezan u glavnom projektu primijeniti odgovarajuće propise zaštite na radu.

(3) Investitor, odnosno projektant je obvezan uz glavni projekt dostaviti elaborat zaštite na radu koji obuhvaća i razrađuje način primjene propisa zaštite na radu u glavnom projektu.

Elaborat se dostavlja tijelu nadležnom za poslove graditeljstva u postupku izdavanja građevinske dozvole.

(4) Elaborat zaštite na radu koji se odnosi na sve pojedinačne projekte kojima se daje tehničko rješenje građevine sadrži naročito:

- opasnosti i štetnosti koje proizlaze iz procesa rada i način na koji se te opasnosti otklanjaju,
- primijenjene propise zaštite na radu koji se odnose na lokaciju građevine, odstranjivanje štetnih otpadaka, prometnice, radni prostor, pomoćne prostorije i drugo,
- predvidiv broj radnika prema spolu,
- ergonomsku prilagodbu mjesta rada ako je na njemu predviđen rad osobe s invaliditetom,
- tehnička rješenja koja omogućuju pristup osobi s invaliditetom građevini sukladno posebnom propisu,
- radne postupke koji imaju utjecaja na stanje u radnom i životnom okolišu, naročito vezano za sigurno održavanje građevine,
- popis opasnih radnih tvari štetnih po zdravlje koje se u procesu rada koriste, prerađuju ili nastaju te njihove karakteristike,
- popis propisa i naznaku odredaba o zaštiti na radu koje su primijenjene u glavnom projektu.

(5) Investitor za poslove u graditeljstvu mora imenovati koordinatora(e) zaštite na radu tijekom izrade projekta.

(6) Koordinator za zaštitu na radu tijekom izrade projekta dužan je:

- koordinirati primjenu načela zaštite na radu,
- izraditi ili dati izraditi plan izvođenja radova prema posebnom propisu uzimajući pri tome u obzir pravila primjenjiva za dotično radilište te vodeći računa o svim aktivnostima koje se obavljaju na radilištu. Plan izvođenja radova mora sadržavati i posebne mjere ako poslovi na radilištu spadaju u opasne radove prema posebnom propisu,

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

(7) Investitor je dužan prije uspostave radilišta osigurati izradu plana izvođenja radova prema posebnom propisu.

(8) Imenovanje koordinatora za zaštitu na radu ne oslobađa investitora od odgovornosti za provedbu zaštite na radu na radilištu.

(9) Ministar nadležan za rad propisuje uvjete koje moraju ispunjavati koordinatori zaštite na radu tijekom izvođenja radova.

Članak 94.

(1) Tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, odnosno njezin ovlaštenu stručni predstavnik nakon provedenog postupka, odnosno pregleda glavnog projekta, ako su u projektu primijenjeni propisi zaštite na radu izdaje potvrdu o usklađenosti glavnog projekta s propisima zaštite na radu.

(2) Tijelo nadležno za izdavanje građevinske dozvole za građevinu namijenjenu za rad ne može istu izdati prije nego je u prethodnom postupku tijelo nadležno za poslove inspekcije rada odnosno njen ovlaštenu stručni predstavnik utvrdio da su u glavnom projektu primijenjeni propisi zaštite na radu.

(3) Tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, odnosno njen ovlaštenu stručni predstavnik prilikom pregleda glavnog projekta dužni su posebnu pozornost obratiti na radne postupke i opasne radne tvari koje se koriste, prerađuju ili nastaju, a koje bi mogle štetno utjecati na stanje u radnom i životnom okolišu.

(4) Potvrdu iz stavka 1. ovoga članka, odnosno rješenje kojim se odbija izdavanje potvrde, tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, odnosno njegov ovlaštenu stručni predstavnik dužan je izdati u roku od 30 dana od dana primitka urednog zahtjeva investitora, odnosno projektanta.

(5) Tijelo nadležno za poslove inspekcije rada može u određenim slučajevima ovlastiti stručnu ustanovu, odnosno gospodarsko društvo da sudjeluje u postupku utvrđivanja da su u projektu primijenjeni propisi zaštite na radu.

Članak 95.

(1) U povjerenstvu za tehnički pregled izgrađene građevine namijenjene za rad, u postupku izdavanja uporabne dozvole sudjeluje tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, odnosno njegov ovlaštenu predstavnik.

(2) Tijelo nadležno za poslove inspekcije rada, odnosno njegov ovlaštenu predstavnik neće dati pozitivno mišljenje o uporabi građevine ako u tijeku rada povjerenstvo za tehnički pregled utvrdi

da građevina namijenjena za rad nije glede zaštite na radu izgrađena u skladu s glavnim projektom za kojeg je izdana potvrda sukladno članku 94. stavku 1. ovoga Zakona.

(3) Tijelo nadležno za poslove inspekcije rada može u određenim slučajevima ovlastiti stručnu ustanovu, odnosno gospodarsko društvo da sudjeluje u radu povjerenstva za tehnički pregled.

Članak 96.

(1) Ministar nadležan za rad propisat će vrstu objekata namijenjenih za rad za koje tijelo nadležno za poslove inspekcije rada sudjeluje u postupku utvrđivanja da li su u glavnom projektu primijenjeni propisi zaštite na radu i radu povjerenstva za tehnički pregled izgrađene građevine.

(2) Ministar nadležan za rad propisat će pod kojim uvjetima može tijelo nadležno za poslove inspekcije rada ovlastiti stručne ustanove, gospodarska društva, odnosno fizičke osobe da umjesto nje sudjeluju u postupku utvrđivanja da li su u glavnom projektu primijenjeni propisi zaštite na radu i u radu povjerenstva za tehnički pregled (članak 95.) te koje uvjete moraju ispunjavati stručne ustanove, gospodarska društva ili fizičke osobe za obavljanje poslova iz članka 94. i 95. ovoga Zakona.

5. PROJEKTIRANJE, PROIZVODNJA I UVOZ STROJEVA, UREĐAJA TE OSOBNIH ZAŠTITNIH SREDSTAVA I OPREME**Članak 97.**

Projektant ili konstruktor strojeva i uređaja obvezan je prilikom projektiranja primijeniti propise zaštite na radu uz poštivanje odgovarajućih ergonomskih načela.

Članak 98.

(1) Proizvođač strojeva i uređaja obvezan je ista izraditi u skladu s propisima zaštite na radu tako da se opasnosti i štetnosti koje postoje pri njegovom korištenju otklone ili smanje na najmanju moguću mjeru.

Članak 99.

(1) Proizvođač strojeva i uređaja dužan je osim obveza iz prethodnog članka izdati i tehničke upute i upute za uporabu u skladu s odredbama zakona.

(2) Uvoznik, odnosno gospodarsko društvo koje stavlja u promet uvozne strojeve i uređaje dužno je osigurati upute iz stavka 1. ovoga članka na hrvatskom jeziku, a pored hrvatskog jezika mogu biti i na ostalim službenim jezicima u Her-

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

cegbosanskoj županiji.

(3) Isprave izdane u inozemstvu priznat će se pod uvjetima utvrđenim zakonom.

Članak 100.

(1) Proizvođač osobnih zaštitnih sredstava i opreme dužan je prilikom proizvodnje primjeniti propise zaštite na radu uz poštivanje odgovarajućih ergonomskih načela.

Članak 101.

(1) Proizvođač osobnoga zaštitnog sredstva i opreme dužan je uz osobno zaštitno sredstvo i opremu izdati tehničke upute i upute za uporabu u skladu sa zakonom.

(2) Uvoznik, odnosno gospodarsko društvo koje stavlja u promet osobno zaštitno sredstvo i opremu dužno je osigurati upute iz stavka 1. ovoga članka na hrvatskom jeziku, a pored hrvatskog jezika mogu biti i na ostalim službenim jezicima u Hercegbosanskoj županiji.

(3) Isprave izdane u inozemstvu priznat će se pod uvjetima utvrđenim posebnim propisom.

VI. NADZOR

Članak 102.

(1) Inspekcijski nadzor nad provedbom odredaba ovoga Zakona i na temelju njega donesenih propisa obavljaju inspektori rada, ako drugim zakonom nije drukčije određeno.

(2) U provedbi inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu, inspektor rada ovlašten je donijeti rješenje o privremenoj zabrani korištenja sredstva rada, prostora ili instalacija, odnosno o zabrani određenog načina postupanja ili rješenje kojim naređuje poslodavcu da radnika privremeno udalji s obavljanja poslova, u slučajevima kada utvrdi da su izravno ugroženi život ili zdravlje radnika ili drugih osoba.

(3) Inspektor rada dužan je za vrijeme inspekcijskog nadzora u području zaštite na radu donijeti rješenje upisom u knjigu nadzora poslodavca kojim će:

– narediti poslodavcu da udalji s posla radnika koji radi protivno pravilima zaštite na radu, odnosno koji ne upotrebljava propisana osobna zaštitna sredstva te za kojeg se opravdano može pretpostaviti da je pod utjecajem alkohola ili drugih opojnih sredstava,

– narediti poslodavcu da radnika udalji s poslova za koje ne ispunjava uvjete utvrđene pravilima zaštite na radu,

– zabraniti uporabu sredstava rada (građevina namijenjenih za rad, instalacija, strojeva i uređaja, skela i površina za rad i dr.) dok se ne otklone nedostaci ili dok traju okolnosti zbog kojih je neposredno ugrožen život, odnosno zdravlje radnika,

– zabraniti poslodavcu određeno ponašanje ili postupanje koje je protivno zakonu ili drugom propisu,

– narediti poslodavcu otklanjanje utvrđene nepravilnosti.

(4) Mjera iz stavka 3. podstavka 3. ovoga članka poduzet će se i kad strojevi i uređaji s povećanim opasnostima, instalacije ili radni okoliš nisu ispitani u propisanim rokovima, a opravdano se može pretpostaviti da postoji neposredna opasnost po život, odnosno zdravlje radnika.

(5) U svrhu osiguranja provedbe zabrane iz stavka 3. podstavka 3. i stavka 4. ovoga članka inspektor rada ovlašten je zapečatiti radne prostorije i prostore, instalacije, odnosno strojeve i uređaje.

(6) Žalba izjavljena protiv rješenja donesenog na temelju odredbi stavka 2. i stavka 3. podstavka 1., 2., 3. i 4. ovoga članka ne odgađa izvršenje rješenja.

(7) Odredbe o nadzoru nad provedbom odredaba ovoga Zakona odnose se i na nadzor vezan za rad kod kuće i na izdvojenim mjestima rada.

(8) Radi obavljanja nadzora inspekciji mora biti omogućen ulaz u prostorije u kojima se obavlja rad na izdvojenim mjestima rada.

Inspektor će zabraniti obavljanje poslova ukoliko:

– se ne omogući ulaz u prostorije u kojima se obavlja rad na izdvojenim mjestima rada,

– se ne izvrši izvršno rješenje inspektora,

– se poslovi ne obavljaju sukladno propisima zaštite na radu.

Ukoliko inspektor utvrdi da nedostaci u primjeni propisa zaštite na radu ne utječu štetno na život i zdravlje radnika i drugih osoba u prostoru i da se nedostaci mogu ukloniti u roku do 30 dana, izdat će rješenje o otklanjanju nedostataka.

(9) Pri obavljanju inspekcijskog nadzora na mjestima rada inspektor će obaviti nadzor i na okolnosti zaštite života i zdravlja drugih osoba koje borave u prostorijama u kojima se obavlja rad na izdvojenim mjestima rada.

VII. KAZNE NE ODREDBE**Članak 103.**

(1) Novčanom kaznom od 5.500 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj gospodarsko društvo:

- ako izradi glavni projekt za građevine namijenjene za rad bez da primijeni odgovarajuće propise zaštite na radu (članak 93. stavak 2.),
- ako uz glavni projekt ne dostavi elaborat zaštite na radu ili ako ga ne izradi na propisani način (članak 93. stavak 3. i 4.),
- ako prilikom projektiranja strojeva i uređaja ne primijeni propis zaštite na radu uz poštivanje ergonomskih načela (članak 97.),

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000 do 5.000 KM i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 104.

(1) Novčanom kaznom od 5.500 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj investitor:

- ako ne primjenjuje načela zaštite na radu u svim fazama projektiranja i pripremi projekta, posebice kada se odlučuje o oblikovnim, tehničkim, tehnološkim i/ili organizacijskim aspektima kako bi se nesmetano planirale različite aktivnosti ili faze rada koje se trebaju izvoditi istodobno ili u slijedu i procjenjuje vrijeme potrebno za dovršenje takvih radova ili faze rada u skladu s planom izvođenja radova (članak 93. stavak 1.),
- ako ne imenuje koordinatora(e) za zaštitu na radu tijekom izrade projekta (članak 93. stavak 5.),
- ako prije uspostave radilišta ne osigura izradu plana izvođenja radova prema posebnom propisu (članak 93. stavak 7.),
- ako ne imenuje koordinatora za zaštitu na radu za koordinaciju tijekom izvođenja radova (članak 57. stavak 3.),
- ako u roku od 8 dana prije izvođenja radova na radilištu ne dostavi prijavu radilišta tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada uz dostavu plana izvođenja radova u slučaju: predviđenog trajanja radova dužeg od 30 radnih dana i na kojima radi više od 20 radnika ili na kojima je predviđen opseg radova od 500 osoba – dana ili više te u slučaju izvođenja posebno opasnih radova propisanih posebnim propisom (članak 56. stavak 1. i 2.),
- ako ne ažurira prijavu radilišta u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada (članak 56. stavak 3.),

- ako presliku prijave radilišta ne izloži vidno na radilištu (članak 56. stavak 7.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 105.

(1) Novčanom kaznom od 5.500 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj koordinator zaštite na radu u fazi izrade projekta:

- ako ne koordinira primjenu načela zaštite na radu u fazi izrade projekta (članak 93. stavak 6. podstavak 1.),
- ako ne izradi ili ne da izraditi plan izvođenja radova prema posebnom propisu uzimajući pri tome u obzir pravila primjenjiva za dotično radilište te vodeći računa o svim aktivnostima koje se obavljaju na radilištu (članak 93. stavak 6. podstavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 106.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj proizvođač:

- ako stroj ili uređaj ne izradi u skladu s propisima zaštite na radu (članak 98.),
- ako uz stroj ili uređaj ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 99. stavak 1.),
- ako prilikom proizvodnje osobnih zaštitnih sredstava i opreme ne primijeni propise zaštite na radu (članak 100.),
- ako uz osobno zaštitno sredstvo i opremu ne izda tehničke upute i upute za uporabu (članak 101. stavak 1.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 107.

(1) Novčanom kaznom od 5.500 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj uvoznik odnosno gospodarsko društvo koje stavlja u promet:

- ako za strojeve i uređaje ne osigura upute na hrvatskom jeziku (članak 99. stavak 2.),
- ako ne pribavi ispravu da je stroj ili uređaj s povećanim opasnostima proizveden sukladno međunarodnim konvencijama, propisima zaštite na ra-

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

du, odnosno odgovarajućim normama (članak 99. stavak 3.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM i odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 108.

(1) Novčanom kaznom od 5.500 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj:

- ustanova, odnosno gospodarsko društvo za zaštitu na radu ako obavlja poslove zaštite na radu na temelju ovlaštenja suprotno odredbama ovoga Zakona i propisa donesenih na temelju njega (članak 91. stavak 2.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka počinjene drugi put kaznit će se ustanova, odnosno gospodarsko društvo za zaštitu na radu i zabranom obavljanja djelatnosti u trajanju do 6 mjeseci, a za navedene prijestupe počinjene treći put kaznit će se pored novčane kazne i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti iz područja zaštite na radu.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 109.

(1) Novčanom kaznom od 5.000 do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj:

- ustanova, odnosno gospodarsko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu bez propisanog ovlaštenja, odnosno ustanova, odnosno gospodarsko društvo koje obavlja poslove zaštite na radu, a ne ispunjava propisane uvjete (članak 91. stavak 2.).

(2) Za prijestupe iz stavka 1. ovoga članka ustanova, odnosno gospodarsko društvo iz točke 1. kaznit će se i trajnim oduzimanjem ovlaštenja za obavljanje djelatnosti.

(3) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 110.

(1) Novčanom kaznom od 3.000 do 12.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako od radnika zahtijeva sudjelovanje u troškovima provođenja zaštite na radu (članak 16.),
- ako ne izradi pisanu procjenu opasnosti (članak 18. stavak 1.),
- ako u pisanom obliku ne utvrdi organizaciju provedbe zaštite na radu (članak 18. stavak 2.),

- ako ne izradi pisane upute za provedbu procesa rada sukladno pravilima zaštite na radu i ako ih ne istakne na vidljivo mjesto radi korištenja (članak 18. stavak 5. i 6.),

- ako on, njegov ovlaštenik ili stručnjak zaštite na radu nisu osposobljeni za obavljanje poslova zaštite na radu (članak 18. stavak 9.),

- ako ne ugovori obavljanje poslova zaštite na radu s jednim ili više stručnjaka za zaštitu na radu, odnosno ovlaštenom pravnom osobom sukladno stanju zaštite na radu te stupnju opasnosti utvrđenog procjenom (članak 20. stavak 1.),

- ako ne ustroji službu zaštite na radu sukladno broju radnika te stupnju opasnosti i štetnosti (članak 21. stavak 1.),

- ako ne osigura potrebne uvjete za rad stručnjaka za zaštitu na radu ili službe zaštite na radu (članak 22. stavak 1.),

- ako imenovanog ovlaštenika, zaposlenog stručnjaka zaštite na radu odnosno službu za zaštitu na radu, ne obavijestiti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, te o svim preventivnim mjerama i mjerama zaštite zdravlja i sigurnosti radnika, kao i o podacima o radnicima zaduženima za pružanje prve pomoći, gašenje požara i spašavanje radnika (članak 22. stavak 2.),

- ako dovodi u nepovoljniji položaj stručnjaka za zaštitu na radu dok postupa sukladno propisima zaštite na radu (članak 22. stavak 3.),

- ako ne osigura osposobljavanje iz članka 26. ovoga Zakona,

- ako radnika prije početka rada ne obavijesti o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika vezanim uz obavljanje poslova ili ako ga ne osposobi za rad na siguran način (članak 27. stavak 1.),

- ako dozvoli samostalno obavljanje poslova radnicima koji prethodno nisu osposobljeni (članak 27. stavak 2.),

- ako radnicima dok još nisu osposobljeni za rad na siguran način, ne osigura rad pod nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način ili ako takav rad traje duže od 30 dana (članak 27. stavak 3.),

- ako ne provode osposobljavanje sukladno odredbama članka 28. ovoga Zakona,

- ako ne osigura osposobljavanje za povjerenike radnika za zaštitu na radu za vrijeme radnog vremena i na trošak poslodavca (članak 30.),

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

- ako radnicima ne daje odgovarajuće obavijesti i pisane upute (članak 31. stavak 1.),
- ako ne postavi znakove sigurnosti i znakove općih obavijesti sukladno propisima (članak 32. stavak 1.),
- ako u propisanim rokovima ne izvijesti povjerenike radnika i radničko vijeće o mjerama koje će poduzeti radi unapređivanja sigurnosti i zaštite zdravlja te ako za svaku težu, skupnu ili smrtnu ozljedu na radu ne pozove na uviđaj povjerenika radnika za zaštitu na radu (članak 33. stavak 1. i 3.),
- ako rasporedi radnika na poslove s posebnim uvjetima rada, ako prethodno na propisani način nije utvrđeno da radnik ispunjava potrebne uvjete (članak 34. stavak 2.),
- ako dozvoli rad na poslovima s posebnim uvjetima rada radniku koji više ne ispunjava uvjete za obavljanje tih poslova ili ukoliko je protekao rok u kojem je radnik morao biti upućen na ponovni pregled (članak 36. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 111.

(1) Novčanom kaznom od 3.000 do 12.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako dozvoli da žena za vrijeme trudnoće obavlja poslove iz članka 38. stavka 1. ili da žena za vrijeme dojenja djeteta obavlja poslove iz članka 38. stavka 2. ovoga Zakona,
- ako malodobniku dozvoli obavljanje poslova s posebnim uvjetima rada, rad noću ili prekovremeni rad osim u slučajevima utvrđenim Zakonom o radu (članak 39.),
- ako radniku s umanjnim radnim sposobnostima dozvoli da obavlja poslove na kojima postoji opasnost od daljnjeg umanjivanja njegove radne sposobnosti (članak 40.),
- ako obavlja rad u građevinama u kojima postoji opasnost po sigurnost i zdravlje radnika (članak 41. stavak 2.),
- ako se kod planiranja i uvođenja novih tehnologija i opreme ne posavjetuje s radnicima, odnosno povjerenicima radnika o njihovom utjecaju na sigurnost i zdravlje radnika (članak 42.),

- ako radnicima ne osigura odgovarajuća osobna zaštitna sredstva i ako ne osigura da ih radnici koriste pri radu (članak 43. stavak 1.),
- ako ne osigura da sredstva rada i osobna zaštitna sredstva koja se koriste budu u ispravnom stanju (članak 43. stavak 2. do 4.),
- ako ne osigura da pristup područjima s posebnim opasnostima i štetnostima imaju samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute (članak 43. stavak 5.),
- ako ne provodi potrebne mjere za zaštitu zdravlja i sigurnost radnika, uključujući planiranje, pripremu i provedbu radnog procesa, uvažavajući najvišu moguću razinu zaštite radnika i okoliša i uključujući zaštitu od profesionalnih opasnosti osiguravajući potrebnu zaštitu i tehnološke uvjete, ili ako ne skrbi da su radni postupci tako pripremljeni i organizirani te da se provode na način da se njima ne utječe štetno na sigurnost i zdravlje radnika ili ako tamo gdje je potrebno, ne izradi odgovarajuće upute na hrvatskom jeziku (članak 44. stavak 1. i 2.),
- ako pri radu s opasnim radnim tvarima ne primijenjena pravila zaštite na radu i ako ne osigura da su u svakom trenutku označene na propisani način (članak 45. stavak 2.),
- ako ne poduzeme propisane mjere nakon što se mjerenjem utvrdi da je koncentracija po zdravlje štetnih tvari veća od maksimalno dopustive (članak 48. stavak 2.),
- ako na privremenom radilištu ne osigura da se radovi obavljaju sukladno pravilima zaštite na radu (članak 55. stavak 1.),
- ako prije početka radova na privremenom radilištu ne dostavi tijelu nadležnom za poslove inspekcije rada prijavu radilišta sa svim propisanim podacima te ako uz prijavu radilišta ne dostavi plan izvođenja radova, odnosno ne izradi plan izvođenja radova u skladu s propisima (članak 56. stavak 5.),
- ako ne ažurira prijavu radilišta u slučaju promjena koje utječu na rok dovršenja radova, kao i u slučajevima uvođenja novoga izvođača radova ili privremene obustave rada (članak 56. stavak 3.),
- ako na zajedničkom privremenom radilištu ne osigura primjenu pravila zaštite na radu radi zaštite svojih radnika i radnika drugih poslodavaca (članak 57. stavak 1. i 2.),
- ako ugovorom ne utvrdi način ostvarivanja zaštite na zajedničkom radilištu i ako ne vodi dnevnu

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

evidenciju poslodavaca izvoditelja i njihovih radnika (članak 57. stavak 3. do 5.),

- ako ne imenuje koordinatora za zaštitu na radu na zajedničkom privremenom radilištu odnosno ako koordinator ne organizira suradnju između poslodavaca izvođača te ako ne vodi dnevnu evidenciju poslodavaca izvođača i njihovih radnika (članak 57. stavak 3. do 6.)

- ako privremeno ne udalji s mjesta rada radnika koji je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti (članak 65.),

- ako tijelima nadležnim za poslove inspekcije rada ne daje obavještenja i podatke ili im onemogućiti obavljanje nadzora (članak 71. stavak 1. i 2.),

- ako odmah ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o smrtnoj, skupnoj ili teškoj ozljedi radnika ili ako u propisanom roku ne dostavi pismeno izvješće o ozljedi (članak 72. stavak 1.).

- ako ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o ozljedi na radu koja je za posljedicu imala izostanak radnika s rada tri ili više dana (članak 72. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.500 do 5.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac i odgovorna osoba pravne osobe novčanom kaznom u dvostrukom iznosu.

Članak 112.

(1) Novčanom kaznom od 2.500 do 10.000 KM kaznit će se za prekršaj koordinator zaštite na radu u fazi izvođenja radova:

- ako ne koordinira primjenu načela zaštite na radu kod donošenja odluka i rokova o bitnim mjerama tijekom planiranja i izvođenja pojedinih faza rada, koji se izvode istodobno i u slijedu (članak 57. stavak 8. podstavak 1.),

- ako ne koordinira izvođenje odgovarajućih postupaka kako bi se osiguralo da poslodavac i druge osoba dosljedno primjenjuju načela zaštite na radu i izvode radove u skladu s planom izvođenja radova (članak 57. stavak 8. podstavak 2.),

- ako ne izradi ili ne potakne izradu potrebnih usklađenja plana izvođenja radova i dokumentacije sa svim promjenama na gradilištu (članak 57. stavak 8. podstavak 3.),

- ako ne osigura suradnju i uzajamno izvješćivanje svih izvođača radova i njihovih radničkih predstavnika (članak 57. stavak 8. podstavak 4.),

- ako ne provjerava provode li se radni postupci na siguran način i ne usklađuje propisane aktivnosti (članak 57. stavak 8. podstavak 5.),

- ako ne organizira da na gradilište imaju pristup samo osobe koje su na njemu zaposlene i osobe koje imaju dozvolu ulaska na gradilište (članak 57. stavak 8. podstavak 6.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000 do 2.500 KM odgovorna osoba u pravnoj osobi.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac te odgovorna osoba u pravnoj osobi u dvostrukom iznosu.

Članak 113.

(1) Novčanom kaznom od 3.000 do 6.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako za opasne radne tvari ne osigura da su propisano pakirane i označene, da su dani podaci o pravilima zaštite na radu pri njihovom korištenju i da je osigurana primjena pravila zaštite na radu pri njihovom skladištenju (članak 49. stavak 1. do 3.),

- ako ne obavlja ispitivanja u radnom okolišu ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 50.),

- ako ne obavlja redovito preglede svih strojeva i uređaja i osobnih zaštitnih sredstava koja koristi (članak 51.),

- ako ne obavlja ispitivanje strojeva i uređaja s povećanim opasnostima ili ako ih ne obavi na propisani način ili u propisanim rokovima (članak 52.),

- ako ne poduzme potrebne mjere za zaštitu od požara i spašavanje radnika, ili ne odredi radnika koji će provoditi navedene mjere ili ne osigura pozivanje i postupanje javnih službi nadležnih za zaštitu od požara i spašavanje, ili ne osigura potrebne zaštitne uređaje i opremu (članak 60. stavak 1., 2. i 3.),

- ako u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje radnika, ne obavijestiti sve radnike o nastaloj opasnosti kojoj jesu ili bi mogli biti izloženi, kao i o mjerama koje jesu ili bi trebale biti provedene, ili ne poduzme radnje ili ne da upute o napuštanju radnog mjesta i upućivanju na sigurno mjesto, ili organizira nastavak rada tek nakon isteka opasnosti, osim u slučaju postojanja osobito iznimnih i objektivno opravdanih razloga, ili ako ne osposobi sve radnike da u slučaju nastanka neposredne i ozbiljne opasnosti po život i zdravlje mogu poduzeti mjere ili provesti postupke (članak 60. stavak 4. i 5.),

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

- ako radnike koji postupaju u skladu s odredbom članka 60. stavka 5. ovoga Zakona, zbog tog postupanja stave u nepovoljniji položaj (članak 60. stavak 6.),

- ako ne utvrdi plan evakuacije i spašavanja radnika i ako ne provede praktičnu vježbu u propisanom roku (članak 61. stavak 1. i 2.),

- ako na propisani način ne organizira i ne osigura pružanje prve pomoći i medicinske pomoći (članak 62.),

- ako na propisani način ne osigura zabranu pušenja i ako ne utvrdi i ne označi u kojim je prostorijama i prostorima pušenje iznimno dozvoljeno (članak 63.),

- ako ne spriječi uzimanje alkoholnih pića i drugih sredstava ovisnosti tijekom rada i njihovo unošenje u radne prostorije i prostore (članak 64.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

(3) U slučaju ponavljanja prekršaja kaznit će se poslodavac te odgovorna osoba pravne osobe u dvostrukom iznosu.

Članak 114.

(1) Novčanom kaznom od 3.000 do 6.000 KM kaznit će se za prekršaj poslodavac:

- ako u slučaju smrtne ili kolektivne ozljede na radu ne sazove sjednicu odbora zaštite na radu u roku od 48 sati od nastanka ozljede (članak 68. stavak 3.),

- ako povjerenika radnika za zaštitu na radu dovede u nepovoljniji položaj zbog obavljanja njegovih dužnosti (članak 70.),

- ako u propisanom roku ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada o izvršenju rješenja ili o razlozima zbog kojih rješenje nije izvršeno (članak 71. stavak 4.),

- ako ne čuva propisanu dokumentaciju ili ne vodi propisane evidencije (članak 74. stavak 1. i 2.),

- ako ne vodi knjigu nadzora ili ako ne podnese izvješće o ozljedama na radu i slučajevima profesionalnih bolesti, ako je istih bilo (članak 75. stavak 1. i 2.),

- ako radnika koji je odbio raditi u slučaju neposredne opasnosti po život i zdravlje ili radnika koji je napustio svoje radno mjesto i opasno područje u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti dovede u nepovoljniji položaj (članak 79. stavak 2. i 3.),

- ako u slučaju iz članka 79. stavka 5. ovoga Zakona ne izvijesti tijelo nadležno za poslove inspekcije rada ili ne osigura radniku prava na temelju odredaba Zakona o radu.

- ako ne ugovori obavljanje poslova sa zdravstvenom ustanovom koja obavlja djelatnost medicine rada odnosno sa specijalistom medicine rada u privatnoj praksi (članak 82. stavak 2.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 1.000 do 3.000 KM odgovorna osoba pravne osobe.

Članak 115.

Novčanom kaznom od 50 do 100 KM kaznit će se za prekršaj na licu mjesta radnik:

- ako puši u prostorijama i prostorima u kojima je pušenje zabranjeno (članak 63. stavak 2. i 3.),

- ako unosi i uživa alkohol za vrijeme rada ili ako obavlja rad dok je pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti (članak 64.),

- ako ne omogući da se utvrdi da li je pod utjecajem alkohola (članak 65. stavak 2.),

- ako ne obavlja poslove dužnom pozornošću sukladno pravilima zaštite na radu (članak 77. stavak 1. i 2.),

- ako odmah ne izvijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika o neposrednoj opasnosti po sigurnost i zdravlje (članak 78. stavak 3.),

- ako ne obavijesti poslodavca ili njegovog ovlaštenika da odbija rad jer mu neposredno prijete opasnost za život i zdravlje, zbog toga što nisu primijenjena propisana pravila zaštite na radu ili da je napustio svoje radno mjesto i opasno područje u slučaju ozbiljne, neposredne i neizbježne opasnosti (članak 79. stavak 4.).

(2) Za prekršaj iz stavka 1. podstavak 1. do 4. kaznit će se i neposredno nadređena odgovorna osoba novčanom kaznom od 100 KM.

VIII. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE**Članak 116.**

(1) Ministar nadležan za rad donijet će propise predviđene ovim Zakonom u roku od šest mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

(2) Do stupanja na snagu propisa iz stavka 1. ovoga članka primjenjivat će se provedbeni propisi doneseni na temelju Zakona o zaštiti na radu ("Narodne novine" HBŽ, br. 15/99) koji nisu u suprotnosti s odredbama ovoga Zakona.

HERCEGBOSANSKE ŽUPANIJE

Članak 117.

Postupci započeti prije stupanja na snagu ovoga Zakona dovršiti će se po odredbama propisa po kojima su započeti.

Članak 118.

(1) Vlada Hercegbosanske županije osnovat će Županijsko vijeće za zaštitu na radu iz članka 3. stavka 2. ovoga Zakona u roku od šest mjeseci od stupanja na snagu ovoga Zakona.

(2) Zavod nadležan za zaštitu zdravlja i sigurnosti na radu iz članka 87. ovog Zakona osnovat će se u roku od 2 godine od dana stupanja na snagu ovog Zakona.

Članak 119.

Povjerenik radnika za zaštitu na radu koji je u skladu s odredbama članka 69. Zakona o zaštiti na radu («Narodne novine HBŽ», br. 15/99) biran ili imenovan, ostaje povjerenik za vrijeme za koje je biran ili imenovan i nakon stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 120.

Na dan stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje važiti Zakon o zaštiti na radu ("Narodne novine HBŽ", br. 15/99).

Članak 121.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Narodnim novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
SKUPŠTINA
Broj: 01-02-78.2/12
Tomislavgrad, 21. 12. 2012. godine

Predsjednik Skupštine
Stipo Pelivan v.r.

Temeljem članka 26.e) Ustava Hercegbosanske županije ("Narodne novine Hercegbosanske županije, broj 03/96, 09/00, 09/04 i 10/05) i članka 98. Poslovnika Skupštine Hercegbosanske županije ("Narodne novine Hercegbosanske županije" broj 8/03, 14/03, 1/04, 6/05 i 5/08) Skupština Hercegbosanske županije na sjednici održanoj dana 21. 12. 2012. god. donijela je

ZAKON**o izmjenama Zakona o javnom pravobraniteljstvu HBŽ****Članak 1.**

U Zakonu o javnom pravobraniteljstvu ("Narodne novine HBŽ", broj 1/97 i 8/03), u članku 20. stavak 2. riječi „8 godina" zamjenjuju se riječima "četiri godine".

Članak 2.

Zakon stupa na snagu danom donošenja, a objavit će se u "Narodnim novinama Hercegbosanske županije".

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegbosanska županija
SKUPŠTINA
Broj: 01-02-86.2/12
Tomislavgrad, 21. 12. 2012. godine

Predsjednik Skupštine
Stipo Pelivan v.r.

Na temelju članka 40. Zakona o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine ("Službene novine Federacije BiH", br. 86/07, 14/08, 24/09 i 44/10), članka 98. i 101. Poslovnika skupštine HBŽ ("Narodne novine HBŽ"; broj: 8/03, 14/03, 1/04, 6/05, 11/06 i: 5/08) i Odluke o kreditnom zaduženju Hercegbosanske županije po III Stand-by aranžmanu MMF sa Vladom Federacije BiH Skupštine Hercegbosanske županije ("Narodne novine HBŽ"; broj: 9/09), Skupština Hercegbosanske županije na zasjedanju održanom dana 21. 12. 2012. godine donosi.

ODLUKU**o davanju suglasnosti za zaključivanje Ugovora o reprogramu obveza po temelju III Stand by aranžmana sa Međunarodnim Monetarnim Fondom****I.**

Ovom Odlukom se daje suglasnost za zaključivanje Ugovora o reprogramu obveza po temelju III Stand by aranžmana s Međunarodnim monetarnim fondom između Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Federacija) i Hercegbosanske županije.